

Uredba o odkupu žita v gospodarskem letu 1948

Vlada FLRJ izdaja na predlog ministra za trgovino in preskrbu FLRJ in na podlagi 1. člena zakona o pooblastilih vladi FLRJ, da izdaja uredbe o narodno-gospodarskih vprašanjih, naslednjo

UREDBO

o odkupu žita v gospodarskem letu 1948/49.

I. Splošne določbe.

1. člen. Da se zagotovi preskrba delovnega prebivalstva s kruhom, bo v gospodarskem letu 1948/49 obvezni odkup žita.

Pod obveznim odkupom je treba razumeti dolžnost kmetov, kmetijskih delovnih zadrug in državnih kmetijskih posestev, da na podlagi predpisov te uredbe prodajo državi določene količine žita, in sicer: pšenice, rži, soržice, pira, koruze, ječmena in ovsu po cenah, ki jih določijo vlada FLRJ.

2. člen. Pooblaščenim odkupnim podjetjem je treba obvezno prodati tudi vse žito, s katerim se plačujejo pristojbine za mlitnice, mlinske pristojbine, manipulativni presežki mlinov, pristojbine za luščenje koruze in žito, ki ga strojno-traktorske postaje in postaje za čiščenje semena prejemajo kot odškodnino za svoje storitve.

3. člen. Kmetje in kmetijske delovne zadruge lahko razen količin žita, ki so ga dolžni prodati državi po predpisih te uredbe, prodajo državi tudi ostale količine žita (proste presežke) pod pogoji, ki so predpisani z Uredbo o prodaji kmetijskih pridelkov, vezano s pravico do nakupa določenih industrijskih izdelkov po nižjih enotnih cenah. Za prodano količino prostih presežkov žita prejmejo razen izkupička še bone za nakup industrijskega blaga po nižjih enotnih cenah.

4. člen. Kmečka gospodarstva lahko sklepajo vnaprej — pred žetvijo ali trganjem koruze — pogodbe o prodaji svojega žita (kontrahirajo), tako za količine, ki so jih dolžni obvezno prodati po predpisih te uredbe, kakor tudi za svoje proste presežke.

Posamezno kmečko gospodarstvo sme na podlagi kontrahiranja prodati največ 6.500 kg svojega žita. Ta omejitev ne velja za kmetijske delovne zadruge.

Žito se kontrahira po določenih državnih cenah (1. čl. 2. odst.) s petindvajsetodstotnim pribitkom.

Količine žita, ki se oddajajo na podlagi tako sklenjenih pogodb (kontrahiranja), se štejejo v obvezni odkup.

Kmečka gospodarstva prejmejo za pogojene (kontrahirane) količine žita razen izkupička v gotovini tudi bone za nakup industrijskega blaga po nižjih enotnih cenah v višini izkupička.

Kmečka gospodarstva, ki sklenejo vnaprej pogodbe o prodaji svojega žita, imajo pravico do predjuma v višini 40% vrednosti pogojene količine žita, tako v gotovini, odnosno akreditivnih čekih, kakor tudi v bonih za nakup industrijskega blaga po nižjih enotnih cenah.

Podrobnejše predpise o sklepanju pogodb o prodaji žita izda minister za trgovino in preskrbu FLRJ.

5. člen. Kmečka gospodarstva, ki imajo manj kakor 2 hektara obdelovalne površine, se oproščajo obveznega odkupa žita.

II. Planiranje odkupa.

6. člen. Količine in vrste žita ki jih je treba obvezno odkupiti na področju posamezne ljudske republike, se določajo z vsedravnim planom za odkup žita.

Vlada ljudske republike na podlagi vsedravnega plana za odkup žita in na predlog ministra za trgovino in preskrbu ljudske republike izda plan za odkup žita za ljudsko republiko in določijo, katere količine in vrste ter v kakšnem roku se morajo obvezno odkupiti na področju posameznega okraja.

Pri sestavljanju odkupnega plana in določanju količin ter vrst žita za posamezne okraje se bo računalo z ekonomsko strukturo, s pogoji in z intenzivnostjo žitnega pridelovanja v posameznih okrajih.

7. člen. Okrajni izvršni odbor sestavlja na podlagi republiškega plana za odkup žita odkupni plan za svoje področje in določa, katere vrste in količine žita ter v kakšnem roku jih je treba odkupiti na področju posameznih krajevskih ljudskih odborov.

Okrajni izvršni odbor mora pri sestavljanju plana in določanju količin in vrst žita za področja posameznih krajevskih ljudskih odborov računati z ekonomsko močjo, gospodarsko strukturo, rodovitnostjo in s površino, ki jo posejane z žitom na področju posameznega krajevnega ljudskega odbora.

8. člen. Izvršni odbor krajevnega ljudskega odbora sestavlja na podlagi odkupnega plana za žito, ki ga prejme od krajevnega izvršnega odbora, plan za odkup žita za svoje področje ter določa vrste in količine žita, ki so ga dolžna oddati posamezna kmečka gospodarstva.

III. Kako se določa količina obveznega odkupa za posamezno gospodarstvo.

9. člen. Krajevni ljudski odbor mora pred žetvijo, odnosno pred trganjem koruze, ugotoviti presežek pridelka za vsako posamezno gospodarstvo, da se določi skupna količina žita, ki ga je posamezno gospodarstvo dolžno prodati državi. Ta presežek pridelka se ugotavlja tako, da se od skupnega pridelka odštejejo količine, ki so potrebne za prehrano članov gospodinjstva, za živinsko krmo, za seme in mlačev.

Za prehrano članov gospodinjstva se bo pustilo po 250 kg žita ali 300 kg koruze za vsakega člana gospodinjstva, odnosno ustrežajoče količine žita in koruze. Kot člani gospodinjstva se štejejo vse osebe, ki živijo v skupnem gospodinjstvu, bodisi da so družinski člani ali da so stalno zaposleni v kmečkem gospodarstvu.

Za seme se bo pustilo do 200 kg žita, odnosno do 40 kg koruze na hektar posejane površine.

Za mlačev se bodo pustile količine, ki so določene po obstoječih predpisih. Za živinsko krmo se pusti: do 800 kg koruze ali ovsu za vprežnega konja; do 360 kg koruze za vprežno govedo in kravo molznico; do 350 kg koruze za prašiča.

Minister za trgovino in preskrbu ljudske republike predpiše v sporazumu z ministrom za kmetijstvo ljudske republike za posamezne rajone odnosno okraje največjo količino koruze (ovsa), ki se sme pustiti za živali, kakor tudi največje število živali, za katere se smejo te količine pustiti. Pri določanju teh količin in števila živine se bo računalo s potrebami gospodarstva, z obvezno oddajo živine, z običajnim načinom krmljenja živine v posameznih krajih, kakor tudi s tem, da je treba varovati in povečevati živinski fond.

Količina presežka posameznega kmečkega gospodarstva se ugotavlja ob dozorevanju žita, tako da se ocenjuje povprečni donos na posameznih področjih na hektar in na podlagi kakovosti zemljišča ter potreb gospodinjstva za prehrano članov, za živinsko krmo, za seme in mlačev.

10. člen. Ko se ugotovi presežek, krajevni ljudski odbor določi količine, ki jih je posamezno kmečko gospodarstvo dolžno prodati državi, v odstotku od tako ugotovljenega presežka. Ta odstotek se določa po obsegu obdelovalne površine in kategorijah gospodarstev takole:

Pri obdelovalni površini	Odstotek presežka pridelka znaša
I. kategorije	2—3 ha 10—20%
II. kategorije	3—5 ha 15—25%
III. kategorije	5—8 ha 25—40%
IV. kategorije	8—10 ha 40—55%
V. VI. in VII. kat. nad 10 ha	62—85%

Krajevni ljudski odbor bo v okviru določenega odstotka določil odstotek za vsako posamezno gospodarstvo ter upošteval gospodarsko strukturo kmečkega gospodarstva, njegovo ekonomsko moč in druge pogoje, ki lahko vplivajo na obseg oddaje za obvezni odkup.

Kot obdelovalne površine veljajo: njive, vrtovi, sadovnjaki, vinogradi in travniki.

11. člen. Obvezne oddaje določa izvršni odbor krajevnega ljudskega odbora na svoji seji. Ko določijo razpored odkupa na posamezna gospodarstva, sestavi seznam gospodarstev in vanj za vsako posamezno gospodarstvo zapiše obvezno oddajo po vrsti in količini žita. Ustrezajoči obrazec predpiše minister za trgovino in preskrbu ljudske republike. Krajevni ljudski odbor obvesti kmete o razporedu.

Kmetje se lahko v treh dneh po obvestilu pritožijo krajevnemu ali okrajnemu ljudskemu odboru proti razporedu obvezne oddaje.

12. člen. Krajevni ljudski odbor pošlje izpolnjene sezname v treh izvodih hkrati z eventualnimi pritožbami okrajnemu izvršnemu odboru v potrdilo. Okrajni izvršni odbor na svoji seji pregleda predložene sezname in pritožbe. Če ugotovi, da razpored o obvezni oddaji ni pravičen, napravi potrebne popravke. Po pregledu okrajni izvršni odbor pošlje en izvod odobrenih seznamov krajevnomu ljudskemu odboru, drugi izvod pa podjetju (zadrugi), ki je pooblaščen za odkup, medtem ko si tretji izvod pridržijo.

Krajevni ljudski odbor izda na podlagi potrjenega seznama pismeni odlok o obveznostih. V odloku se predpiše vrsta in količina žita, ki ga mora kmet prodati, kakor tudi rok oddaje.

IV. Kmetijske delovne zadruge in kmetijske zadruge.

13. člen. Kmetijske delovne zadruge lahko vnaprej — pred žetvijo odnosno pred trganjem koruze — sklepajo pogodbe o prodaji vseh količin svojega žita (kontrahirajo) tako za količine, ki so jih dolžne obvezno prodati državi po predpisih 15. člena te uredbe, kakor tudi za svoje proste presežke.

Žito se kontrahira po določenih državnih cenah s 23 odstotnim pribitkom.

Za kmetijske delovne zadruge se bodo uporabljale pri vsem ostalem določbe 4., 5. in 6. odstavka 4. člena te uredbe.

14. člen. Količine žita, ki jih je treba pustiti posameznim kmetijskim delovnim zadrugam, kakor tudi presežek pridelka, na podlagi katerega se določajo količine žita za obvezno prodajo državi, določa okrajni izvršni odbor.

15. člen. Kmetijskim delovnim zadrugam se pusti od skupnega pridelka tista količina žita, ki je potrebna za prehrano članov gospodinjstva — članov kmetijske delovne zadruge, za seme in mlačev po predpisih 9. člena te uredbe.

Kmetijskim delovnim zadrugam se pusti za vso živino, ki jo imajo, količine žita, kakor tudi za živino, ki je v gospodarskem letu 1948/49 določena v načrtu za rejo živine, toda po normah, ki so določene v 6. odstavku 9. člena te uredbe.

Potrebe za živinsko krmo posameznih zadrugnikov, ki jih je treba kriti iz žitnega pridelka z zadrugnega zemljišča in kot takšne odsteti od presežkov zadruge, ugotovi posebej okrajni izvršni odbor.

16. člen. Ko se ugotovi presežek, okrajni izvršni odbor določi količine, ki jih je kmetijska delovna zadruga dolžna prodati državi, v odstotku od tako ugotovljenega presežka.

Kmetijska delovna zadruga je dolžna prodati 10—50% ugotovljenega presežka žitnega donosa, kakor jo zadoži okrajni izvršni odbor.

Okrajni izvršni odbor določa odstotek v omenjenem okviru, po katerem se bo določala količina žita, ki jo mora prodati posamezna kmetijska delovna zadruga, na podlagi razmerja med skupno obdelovalno površino kmetijske delovne zadruge (ohišnica ni vračunana) in številu gospodinjstev, ki so vključeni v zadrugo. Če se ugotovi, da je obdelovalna površina

na, ki povprečno odpade na posamezno gospodinjstvo, vključeno v kmetijsko delovno zadrugo, majhna, se določi količina žita, ki jo je kmetijska delovna zadruga dolžna prodati, po nižjem odstotku. Če se ugotovi, da na eno gospodinjstvo odpade večja površina, se določi količina žita, ki jo je kmetijska delovna zadruga dolžna prodati, po višjem odstotku.

Odstotek za določene količine žita, ki so ga dolžne prodati kmetijske delovne zadruge, ne sme biti v nobenem primeru višji od odstotka, po katerem se določa obvezni odkup posameznih samostojnih kmetijskih gospodarstev (10. člen).

Kmetijska delovna zadruga lahko v roku treh dni od dneva, ko je prejela odlok, vložiti proti odloku o določitvi količin žita, ki ga je treba obvezno prodati državi, pritožbo na ministra za trgovino in preskrbu ljudske republike.

17. člen. Predpiše tega odstavka se nanašajo tudi na druge kmetijske zadruge, in sicer samo glede zemljišča, ki je v lasti kmetijske zadruge (ne posameznih zadrugnikov) in ki ga zadrugniki skupno obdelujejo.

Pri računanju, koliko znaša presežek pridelka takšne kmetijske zadruge, se ne upošteva žito za prehrano članov gospodinjstva zadrugnikov. Za živino, ki je zadrugna last kmetijske zadruge, se pusti količina žita prav tako kakor za živino kmetijske delovne zadruge.

Kmetijska zadruga je dolžna prodati državi 20—60% ugotovljenega presežka žitnega pridelka z zemljišča, ki je v skupni lasti.

Odstotek v omenjenem okviru, po katerem se določijo količine žita za obvezno prodajo, določa okrajni izvršni odbor ter upošteva ekonomsko moč zadruge, potrebe zadruge in zadrugnikov, koliko potrebujejo semena, koliko potrebujejo žito za prehrano članov gospodinjstva in živinsko krmo, potrebe zadrugnikov, koliko potrebujejo industrijskega blaga, kakor tudi gospodarski plan zadruge in potrebo, da se zadruga pravilno razvija.

V. Državna kmetijska posestva.

18. člen. Državna kmetijska posestva so dolžna prodati vse svoje presežke žita. Njihove obveznosti se določijo vnaprej na podlagi njihovega proizvodnega plana.

Podrobnejše predpise o obveznostih državnih kmetijskih posestev izdaja za zvezna kmetijska posestva kmetijski minister FLRJ v sporazumu z ministrom za trgovino in preskrbu FLRJ, za druga državna kmetijska posestva pa kmetijski ministri ljudskih republik v sporazumu z ministrom za trgovino in preskrbu ljudske republike.

VI. Kazenske določbe.

19. člen. Če dejanje oseb, ki so dolžne prodati žito po predpisih te uredbe, ne vsebuje elementov kazenskega dejanja, se kaznujejo z denarno kaznijo do 50.000 din ali prisilnim delom do pet mesecev:

- a) če brez razloga in hote ne izpolnijo obveznosti v določenem času;
- b) če jim je mogoče, pa ne oddajo obvezne količine;
- c) če skrivajo žito;
- d) če dajo netočne podatke;
- e) če po svoji krivdi ne izpolnijo pogodbe o prodaji žita.

Za obravnave in izrekanje kazni so pristojni okrajni odnosno mestni odbori.

VI. Zaključne določbe.

20. člen. Minister za trgovino in preskrbu ljudske republike izda v sporazumu s predsednikom vlade ljudske republike podrobna navodila okrajnim in izvršnim odborom o načinu izdelave plana po krajevnih ljudskih odborih, o podpori krajevnim ljudskim odborom, o smernicah, po katerih se bodo krajevni ljudski odbori ravnali, ko bodo določali gospodarstvom obvezne oddaje in roke, v katerih je treba opraviti posle v zvezi z izpolnitvijo te uredbe.

21. člen. Podrobnejše predpise za izpolnitev te uredbe izda ministristvo za trgovino in preskrbu FLRJ.

22. člen. Ta uredba stopi v veljavo na dan objave v Uradnem listu Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Minister trgovine in preskrbe vlade FLRJ

Jakov Blažević

Predsednik vlade FLRJ
in minister za narodno obrambo,
maršal Jugoslavije
Josip Broz-Tito

65 mladincev obnavlja Lož in se pripravlja za zidarski poklic

Lož, najstarejše mesto Notranjske, so italijanski fašisti dvakrat požgali in le nekaj hiš je ostalo nepoškodovanih. Letos bodo Ložani ob obletnici prvega partizanskega napada na Lož, ki je bil 19. oktobra 1941. leta, praznovali še en dogodek: obnovo požganega mesta. Do tega dne bodo v glavnem končana obnovitvena dela, na ruševinah bodo vstali novi domovi.

65 mladih brigadirjev, ki obnavljajo mesto, se tu hkrati pripravljajo za zidarski poklic. Po končanem delu v Ložu bodo šli na druga gradilišča, v zidarske tečaje, najboljši pa v delovodski tečaj.

Cepprav bi moralo priti 1. maja v Lož 150 brigadirjev, jih je danes tu le 65. Nekateri okrajji (Trbovlje, Ljutomer) pa so poslali fizično zelo šibke mladince, ki težko opravljajo delo. Veak dan prihajajo novi brigadirji, ki so bili o akciji prepozno obveščeni, ali pa so bili zadržani iz kakih drugih vzrokov. Največ mladine je iz okrajev Maribor-okolica, Ptuj, Radgona, Murska Sobota, Lendava itd., medtem ko okraj Pistoja ni dal

Uredba vlade FLRJ o predvojaški vzgoji

Beograd, 2. junija. (Tanjug). Vlada FLRJ izdaja na podlagi 78. člena 2. ustave FLRJ, 9. člena 2. in 24. člena zakona o vojaški obveznosti državljanov FLRJ z dne 1. aprila 1946. uredbo o predvojaški vzgoji.

1. člen. Dolžnost vsakega državljanja je, da se vzgaja v ljubezni in vdanosti do domovine in da se vzposobi za obrambo njene svobode in neodvisnosti. Z namenom vsestranske priprave in usposabljanja državljanov za izpolnitev teh dolžnosti se uvaja predvojaška vzgoja. Organizacijo in način predvojaške vzgoje vodi ministristvo za narodno obrambo FLRJ.

2. člen. Predvojaška vzgoja se deli na osnovno in dopolnilno.

3. člen. Osnovna izobrazba je obvezna za vse državljane FLRJ, in sicer v okviru posebnih tečajev, ki se organizirajo po mestih in na deželi. Ta izobrazba je v okviru šolskega pouka obvezen predmet. Vzgoja prične v letu, v katerem dokončajo državljani 17. leto življenja, in lahko traja do vstopa v kader. Za državljane, ki obiskujejo šole, prične ta izobrazba v višjih razredih gimnazije odnosno v ustreznih razredih enakih šol in traja do končnega šolanja v teh šolah.

4. člen. Dopolnilna vzgoja je obvezna za državljane FLRJ, ki obiskujejo vseučilišče ali pa druge visoke šole, daje pa se v okviru šolskega pouka kot obvezen predmet in traja do konca študija odnosno do 27. leta življenja.

5. člen. Državljanke se lahko pokličejo do konca 27. leta življenja na predvojaško vzgojo zaradi usposabljanja za strokovne, tehnične ter druge službe, ki so v zvezi z obrambo države.

6. člen. K predvojaški vzgoji niso zavezani državljani: a) ki so odslužili obvezni rok službe v kadru; b) ki so v aktivni službi oboroženih ali FLRJ; c) ki so obojeni na kazni iz 2. in 3. člena zakona o vojaški obveznosti državljanov FLRJ za čas, dokler trajajo te kazni; d) ženske, ki imajo otroke izpod 7 let starosti.

7. člen. Posameznik je lahko iz upravičenih razlogov osvoboden predvojaške vzgoje, v vsakem primeru pa bo osvoboden, če zanjo ni umsko ali fizično sposoben. Odstotek o osvoboditvi izdasta komandant in komisar pristojne vojaške oblasti. Proti odločitvi, ki zavrne tako osvoboditev, se je mogoče pritožiti na ministra za narodno obrambo v 15 dneh po sprejemu odločitve. Odstotek ministra za narodno obrambo je dokončen.

8. člen. Osebe, ki pri izvajanju predvojaške vzgoje brez svoje krivde obolio ali pa se poškodovale, imajo pravico do brezplačnega zdravniškega zdravljenja in nege na breme proračuna ministristva za delo FLRJ. Če take osebe pri tem brez svoje krivde umrejo ali pa umrejo zaradi dobljenih poškodb, ran ali pa se njihova delovna sposobnost

zmanjša, se bodo uporabljali predpisi zakona o mlirnodobnih vojaških vojnih invalidih.

9. člen. Ljudski odbori organizirajo izvajanje osnovne predvojaške vzgoje, ki se daje na posebnih tečajih v mestih in na deželi. Dolžni so storiti vse, kar je potrebno za pravilno izvajanje predvojaške vzgoje in sodelovanju s šolskimi in vojaškimi organi morajo pripraviti potrebne prostore in terene. Pristojni ljudski odbori ter podjetja in šole, pri katerih se organizirajo tečaj za predvojaško vzgojo, pripravijo potrebna materialna sredstva za izvajanje te vzgoje. Ministristvo za finance FLRJ bo dobilo v letu 1948. izjemno sredstva iz rezervnih proračunov.

10. člen. Za pripravo prostorov, terenov in predmetov za izvajanje predvojaške vzgoje bo skrbela na podlagi Narodna milica, in sicer po odobritvi in ukazu starešnih, navedenih v 26. členu, 1. člena o Narodni milici.

11. člen. Za to vzgojo se lahko določi iz posamezne predmete predvojaške vzgoje kot učitelje rezervne oficerje, podoficerje in druge obveznike. Ministristvo za narodno obrambo lahko določi za pouk posameznih strokovnih predmetov predvojaške vzgoje na breme svojega proračuna vse učne moči in jim lahko da potreben material in nebenke.

12. člen. Če se oseba, ki je obvezna k predvojaški vzgoji, isti izogiblje ali pa se na kakršen koli način onemogoči, da pristojnemu državnemu organu neresenične podatke v izloži predvojaške vzgoje ali pa stori kateri koli drugo dejanje z namenom, da bi preprečila ali pa se izogibala predvojaški vzgoji, se kaznuje z denarno kaznijo do 20.000 din ali pa z delom v poboljševalnici do 3 mesecev, v kolikor ne gre za kazensko dejanje. Prav tako bodo kaznovane tudi uradne osebe, delodajalci ter druge osebe, ki te obveznosti ne bodo izpolnile ali pa bodo ovirale ali na kateri koli drugi način zadrževale izvajanje predvojaške vzgoje, v kolikor ne gre za kazensko dejanje.

Za postopek in izrekanje kazni so pristojni okrajni odnosno mestni izvršni ljudski odbori v skladu s predpisi osnovnega zakona o prekrških.

13. člen. Za pritožbe, pritožbe, potrdila in druge obrazložitve za predvojaško vzgojo ni treba plačevati taks.

14. člen. Vse drugo, kar je potrebno za izvajanje predvojaške vzgoje, bo predpisal minister za narodno obrambo.

15. člen. Ta uredba dobi veljavo z dnem, ko bo objavljena v Uradnem listu FLRJ.

Beograd, 29. maja 1948.

Predsednik vlade FLRJ in minister za narodno obrambo

maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito.

Ubijalec delavca Miliča naj odgovarja pred sodiščem

Trst, 2. junija. (Tanjug). Več tisoč ljudi se je večeraj zvečer udeležilo pogreba tovariša Miliča iz Brijunov, katerega je civilna policija zahrbtno ubila v noči od nedelje na ponedeljek. Pri pogrebu so bile zastopane vse antifašistične in ljudske organizacije. Več kot 40 čencev so nosili v sprevodu. Od umornega Miliča se je na pokopališču poslovil tovariš Alfonz Germek, član Glavnega odbora OF za Svobodno tržiško ozemlje, ki je pred več tisočglavo množico dejal, da je slovenskemu ljudstvu v Trstu dovolj nasilja. V imenu ljudstva je zahteval, da se zločina morila postavi na zatožni klopi in da prejme za svoj zločin pravično kazen.

Po pogrebu je tisočglava množica na Proseku spremljala na pokopališče tudi maleda Marina Lupša, katerega je v nedeljo smrtno povozil civilni policist na Proseku. Malemu Marinu je oče padel v vrstah Jugoslovanske armade. Za časa

obeh pogrebih si civilna policija, ki ima svojo kasarno na Proseku, ni upala pokazati na cesti. Brez prisotnosti policistov so se svesti vsilile v najlepšem redu, kar je jasen dokaz, da neredi izjiva samo civilna policija.

Prebivalstvo vasi Brijunov je o zločinu civilne policije nad sovaščanom Miličem poslalo polkovniku Gardnerju, ravnatelju za civilne zadeve pri anglo-ameriški upravi, pismo, v katerem ogroženo protestira proti nezaslišanemu zločinu protiljudskih elementov, v uniformah civilne policije. Vsakodnevno se pojavljajo novi zločini, kakor na Proseku, ko so isti policisti prepleli in aretirali sorodnike in prijatelje obojenih talecev v času nemške okupacije, ker so hoteli počastiti njihov spomin. Prebivalci vasi Brijunov odločno zahtevajo od polkovnika Gardnerja takojšnjo aretacijo zločincev, ki je ustrelil njihovega sovaščana Miliča ter da se ga postavi pred sodišče.

Večer bolgarskih pesmi in plesov v Operi

Ljubljana, 2. junija. Bolgarska kulturna umetniška inštitucija skupina iz Sofije je priredila večer v Operi bogat večer, ki bo v veliki meri pripomogel k našemu medsebojnemu spoznavanju in zblizanju.

Skupino sestavljajo delavci in nameščenci različnih delovnih kolektivov Sofije. Tenorist Ljubčo Jankov, ki se je posebno priljubil poslušalcem, je po polkulturno pošto-telegrafski uslužbenec in udarnik v svojem kolektivu. Ta kulturno-umetniška ekipa, ki šteje 136 članov, je zavzela prvo mesto od šestdesetih skupin, ki so nastopile na letošnjem sofijskem festivalu delovnih kulturno-umetniških kolektivov; takih skupin je v Sofiji nad 3000.

Sindikalni pevski zbor pošto-telegrafskih uslužbencev Sofije je zapel ob spremljavi tamburaškega orkestra pod vodstvom Danijela Vasiljeva slovensko himno Danonova »Udarni marš« in bretenovo pesem »Stalin-Tito-Dimitrov«. Tem pesmim so sledile pesmi sovjetskih in bolgarskih skladateljev, med njimi pesmi Karkova, Bhetereva, Česmedžijeva, Manolova, Akulenska in Karastojanova. Pevski zbor je zapel tudi kompozicijo »Gerčo«, ki jo je komponiral dirigent zbora Danijel Vasiljev.

Tamburaški orkester pod vodstvom

I. Kalčeva je zaigral pesmi Iljeva, Listova in Sledova, nakar je nastopila folklorna skupina pod vodstvom Ljubene Zarkova. Izvajala je vrsto lepih bolgarskih narodnih plesov ob spremljavi tamburice.

Ob zaključku programa, ki je bil spremljan od publike z navdušenim priznanjem, so delegati delovnih kolektivov ljubljane izročili gostom najrazličnejša darila.

Kiril Maslavec, umetniški vodja skupine, se je zahvalil za tople in prijetne sprejem, ki je izraz ljubezni, ki jo čutimo do bolgarskega ljudstva.

Kulturno-umetniška skupina iz Sofije je pokazala velike zmoglosti in visoko kulturno raven brateškega bolgarskega delovnega človeka. Publika je izvajanje bolgarske delavske umetniške skupine spremljala z velikim zanimanjem in navdušenjem. Skupina je pripravila poslušalcem velik umetniški užitek, za katerega so bili vsi zelo hvaležni. Nekateri

V Ljubljani se razvija nova trgovska mreža

Vedno večje so potrebe po razširjenju naše trgovske mreže. Industrijska proizvodnja je že toliko narasla, da so trgovine vse bolj založene z blagom, pa tudi preskrba z živčjem se ob uveljavljanju vezane trgovine razširja in veča. V Ljubljani se je od januarja do vključno aprila povečala potrošnja moke za 10,7%, potrošnja maslobo za 75%, sladkorja za 18 odstotkov in mesa za 98%. To povečanje gre na račun zboljšane garancije preskrbe. Poleg tega pa se boljša tudi dodatna preskrba (hajca, sir, fižol itd.). Sedanja trgovska mreža pa ni zadostovala za ves blagovni promet in je resna ovira kulturni trgovini. Nekateri potrošniki morajo hoditi po določene predmete v precej oddaljene trgovine, pred trgovinami nastajajo dolge vrste in stalni naval onemogoča pravo izbiro — vse take pomanjkljivosti so posledica nezadostno razvite trgovske mreže.

Socialistična trgovina, kakršno hočemo pri nas ustvariti, pa ne trpi ob sebi take vrste trgovanja, kot smo ga zasledili posebno v zadnjem času pri vrsti zasebnih trgovcev. V Ljubljani je trgovinska inšpekcija pregledala okrog 350 zasebnih trgovin in v večini primerov odkrila nedovoljeno prikrivanje blaga, kopičenje zalog, obupne higienske razmere in podobno. Take prestopke spekulantskega načina trgovanja pa moramo odpraviti, če hočemo z našo trgovsko mrežo vedno bolj zadovoljevati želje in potrebe potrošnikov.

Prav nič se ne ujemajo naporu delovnega ljudstva s spekulantskim prikrivanjem blaga v zasebnih trgovinah, večkrat celo takega blaga, ki ga trenutno še nimamo dovolj na razpolago. In kaj bi rekli potrošniki, ki so bili vajeni hoditi v trgovino Soklič na Bregu, ko bi videli, med kakšno nesnažo so bila shranjena živila in drugi predmeti, kakšna umazanija in nered sta bila v poslovnih prostorih in skladiščih te trgovine. S kamioni so odvažali iz trgovine umazanijo in smeti. Podgane in ščurki so gospodarili tudi v trgovini Leskovec-Meden na Jurčičevem trgu. Podobno obupno stanje so organi inšpekcije našli še v vrsti drugih trgovin.

Nova trgovina, katere glavni namen je skrb za potrošnika, in ne kot doslej, profitarke teženje lastnika, se odločno bori proti vsem takim nerednostim. Zato imajo mestno podjetje »Prehrana« in potrošniške zadrage obilico dela, da bodo s prevzemom novih trgovin ustvarile in utrde razširjeno socialistično trgovsko mrežo v Ljubljani. Skupno so izdelovali

načrt bodoče trgovske mreže in jo deloma že vzpostavili. Predvsem strememo, da ne bo prišlo do nepotrebnih zastojev v preskrbi, ampak da bodo nove poslovalnice takoj pomenile korak naprej in prispevale k zbolšanju oskrbe prebivalstva.

Tako je mestno podjetje »Prehrana« s 1. junijem odprlo 15 novih poslovalnic, prihodnje dni jih bo odprlo še 6, in že takoj pazi na zadostitev krajevnih potreb. S profitarke in konkurenčnim odpiranjem trgovin v prejšnjih časih mnogokrat lastniki niso gledali, kako bi bolje ustregli potrošnikom, temveč so bolj mislili na svoje koristi. Tako vemo, da je ponekod več trgovin skupaj, druge pa, zlasti v predmestjih, se trgovinska mreža ni zadovoljivo razširila. Ob mostu na Dolenjski cesti so bile tri trgovine druga za drugo, potem pa vse do Galjevice nobene. Na Ambroževem trgu sta bili skupaj dve špecerijski trgovini, daleč naokoli pa so bili brez trgovin »Prehrana« hoče z odpiranjem novih poslovalnic take napake odpraviti, in kolikor tega še ni mogla, bo poskrbela v bodoče, saj bo že do konca tega meseca odprla 8 novih poslovalnic. Posebno skrb bo posvetila tudi predmestjem in skušala v vseh doseči vsaj tako ugodno stanje, kot je v Šiški, kjer je doslej najboljše razporejena trgovska mreža. V centru mesta so že in bodo še odprte delikatesne in špecerijske trgovine, v predmestjih pa bodo prevladovala poslovalnice z mešaním blagom in galanterijo.

Druge skrb do potrošnikov se kaže v tem, da bodo nove poslovalnice lepo urejene, čim bolj opremljene, da bodo pazili na higienske razmere in v njih omogočili resnično kulturno postrežbo. Poleg starih uslužbencev, ki jih je bilo treba smotrneje razporediti, si je »Prehrana« zlasti pomagala tudi z novimi mlajšimi močmi, ki so končali razne trgovske tečaje. S praktičnim delom in nesebično pomočjo starejših izkušnejših tovarišev bodo tečajniki uspešno dopolnili vrzeli in pripomogli do čim prejšnjega usposobljenja razširjene trgovske mreže.

Razne nerednosti in malomarnosti nekaterih uslužbencev, njihov nepravilen odnos do dela in do potrošnikov pa bo treba sproti in dosledno onemogočati. To je stvar vodstva podjetja, to je dolžnost sindikalnih podružnic in posebno tudi vseh potrošnikov, ki morajo sebi v korist na vse napake opozorjati in tako pomagati pri ustvarjanju naše socialistične trgovine.

Tudi z majhnimi racionalizacijami znižujemo proizvodne stroške

»Ali bi lahko govoril s tovarišem Letnarjem?« vprašam neki dan vratarja tovarne »Indus« na Sv. Petra cesti. »Kmalu bo tu,« in že zavrti telefon. »On je vodja jermenarne.« Po »stopnicah« med sodi ekstrakta prihaja človek. Zelenkasta delovna obleka je zamaščena. Ko mi je pol dal roko, je bila oljnata. Glas odločen, marsikdo bi rekel strog. Takšen je tovarniš Tone, vodja jermenarne, že eno leto novotar-udarnik. 23. maja je prejel red dela III. stopnje.

Kakor je videti, je ostala borcu iz leta 1943, partizanska tradicija v krvi. Danes se seveda ne bori s puško, temveč z gospodarskimi težavami. Išče novih metod dela, nekaj boljšega — novega, kar bi koristilo vsem, da bi se produkcija dvigala, stroški zniževali in da bi bilo delo lažje.

Odšla eva v jermenarno. Pri vходу je rezalni stroj. Prej so rezali krupon-jermene z nožem. Tov. Letnar pa je našel star stroj, ga popravil in danes režejo krupon-jermene s strojem. Kvaliteta je zboljšana za 15%, odpadkov pa je 10 odstotkov manj.

V drugem delu jermenarne so okrogli usnjeni valji, ki jih uporabljajo predilnice. Tovarna dobiva velika naročila za te valje predmete. Zlebičke v usnjene valje režejo z Letnarjem ekoblijem. Proizvodnja se je dvignila za 200%, odkar jih ne urezujejo več z roko. Na prvi pogled ne urezujejo lesen okvir za navijanje jermenov je znižal stroške za 47%.

Vse to je tov. Letnar, ki je bil že trikrat proglašen za udarnika, napravil že pred meseci. Danes pa me je predvsem zanimalo njegovo najnovejše delo. V kotu dvorane stoji masivna stiskalnica. Delavec jo ni polno izkoristil. Pod široko ploščo je lahko položil ob robove samo po dva jermenčka. Poleg tega se je mučil z vrtenjem osovine. Produkcija pa je za htevala večjo storilnost. Tov. Letnar je mislil tudi na to. Pripovedoval mi je, kako je izboljšal delo. »Imeli smo neko pripravo, s katero smo preluknjavali jermene. Potrebne žice, s katero smo jermene spajali, je zmanjkalo. To pripomoček smo spojili preuredili, dodali ploščice in naenkrat smo imeli priročno in lahko stiskalnico. Toda produkcija se ni dvigala. Večkrat sem premišljeval, kako naj to napako odpravim. Stalna in velika naročila so zahtevala vedno več jermenov. Z ljudmi iz ključavničarske delavnice sem se dogovoril, da mi izdelajo šest podobnih prešic. Med starim železjem sem našel stojalo. Razrezali smo ploščo, nanjo montirali to novo pripravo, šest prešic. In smo s tem dvignili produkcijo za 300%.«

Na prvi pogled je to kaj preprosta priprava. Vendar je storilnost zdaj dosti večja. Delavec lahko to delo opravi v sedmi. Prej je moral stalno letati z enega mesta na drugo, zlepil pa je pri enem pritisku le dva jermenčka. Zdaj na svojem sedežu v vsako prešico po dva jermenčka, zavrti naprej, jermenček hkrati. Tako lepi dvanajst jermenčkov hkrati. Izdelava jermenčkov mora biti precizna in točno spojena. Stotinka milime-

tra razlike ovira delo pri mikalnem stroju v predilnicah.

Ko eva se pogovorila o njegovih izboljšavah, me je zanimalo še njegovo zasebno življenje. Povedal mi je, da je leta 1940, napravil mojstrski izpit. 1943. leta je odšel z ženo v partizane. Stopil je v kamniški bataljon, pozneje pa je bil v Šlandrovi brigadi. Pri napadu na Rečico v Zgornji Savinjski dolini je bil ranjen v glavo. Pozneje je bil sanitetni referent in referent materiala. Pri neki priliki pa so ga ujeli z ženo in bratom. Obeje je bil na smrt. Bučar, tako mu je bilo partizansko ime, pa se je znašel in je pobegnil iz zapore v Kamniku. Član Partije je že od 1943. leta. Ko mi pripoveduje o svojem življenju, pravi: »Mogoče boš mislil, da hočem kritizirati. Toda pravni, ko sem pri bivši stanovanjski komisiji MLO Ljubljana zamen vložil šest prošenj za dodelitev stanovanja. 12 km daleč se vozim v službo. V tovarno prihajam kljub temu redno.«

Glavni odbor Enotnih sindikatov Slovenije ga bo za njegove zasluge poslal 14 dni na oddih v Zakopane na Poljsko.

OTVORITEV PRVE DOGRAJENE STANOVANJSKE HIŠE KOLONIJE V ŠIŠKI

Na sliko je 24stanovanjska hiša, ki je bila večeraj ob šestih zvečer odprta in so stanovalci dobili ključke lepih in zdravih stanovanj. Tovariš Drobež, član MLO, je v kratkih črtah orisal, koliko truda in volje je stalo kolektiv »Megrada«, da je tako naglo dogradil in pripravil prvo stanovanjsko hišo za vselitev.

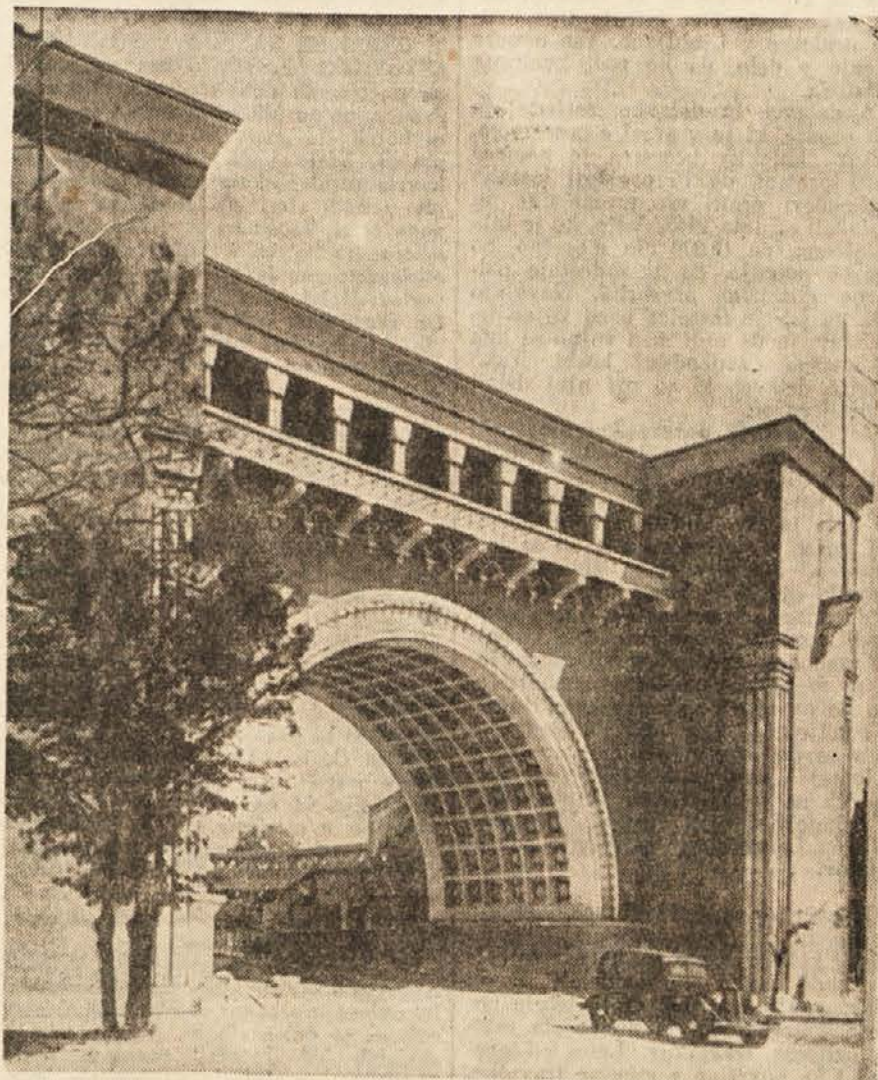
Med drugim je dejal, da niti ta ogromna kolonija še ne bo rešila stanovanjske krize v Ljubljani, temveč da so dolžne ustanove in podjetja z lastnimi sredstvi graditi stanovanjske hiše.

Kot primer naj služi cestna železnica, ki bo v letošnjem letu postavila 28stanovanjsko hišo za svoje uslužbence.

V znak priznanja prostovoljnemu delavcem pa je tov. Drobež v imenu Mestnega ljudskega odbora dodelil stanovanja pred-

Arhitektura ustvarja konkretn občutek domovine. (Akademik A. G. Mordvinov)

V zgradbi Moderne galerije v Ljubljani je od nedelje 30. maja 1948 odprta razstava arhitekture narodov Sovjetske zveze. Razstavo so pripravili ugledni sodelavci arhitektonske sek-

Glavni vhod na stadion »Dinamo« v Tiflisu. Arhitekt Arčil Kurdiani.

cije Vseveznega društva za kulturne zveze z inozemstvom (VOKS): predsednik arhitektonske sekcije, redni član in podpredsednik Akademije arhitekture ZSSR K. S. Alabjan, podpredsednik arhitektonske sekcije, redni član Akademije arhitekture ZSSR, direktor Instituta za družbene zgradbe Akademije arhitekture ZSSR N. J. Koli, odgovorni sekretar arhitektonske sekcije, dopisni član Akademije arhitekture ZSSR, univerzitetni profesor D. J. Arkin, podpredsednik Komiteta za arhitekturo pri Ministrskem svetu ZSSR V. M. Kusakov, redni član Akademije arhitekture ZSSR B. M. Jofan, pomočnik ministra za izgradnjo podjetij težke industrije V. V. Burman, podpredsednik Komiteta za arhitekturo pri ministrskem svetu ZSSR B. R. Rubanjenko in drugi.

V Ljubljani je razstavo organiziralo Društvo za kulturno sodelovanje Slovenije z ZSSR.

Arhitekturo narodov Sovjetske zveze nam na tej razstavi predstavlja izbrana kolekcija fotografij velikega formata, ki se vrste po stenah velike in dveh malih dvoran Moderne galerije. Urejena je kronološko in daje historičen pregled prizadevanja narodov Sovjetske zveze na področju arhitekture začenši s spomeniki ruskega cerkvenega stavbarstva XI. stoletja v tedanjih kulturnih središčih Vladimiru, Kijevu in Novgorodu. Seznanja

nas s spomeniki prestolnice ruske države Moskve, z arhitekturo rekonstruiranih zgradb Kremlja, ki postane tedaj središče državnega in kulturnega življenja. V tej dobi se pojavijo že samostojne umetniške osebnosti, kot arhitekta Barma in Postnik, ki zgradi v letih 1550 do 1560 čudovito cerkev Vasilija Blaženega na današnjem

objektov, ki naj služijo življenjskim potrebam človeka, ki ga je socialistična revolucija za vselej osvobodila srednjeveštva.

Slehera arhitektura je kot vse umetnosti izraz družbene stvarnosti svoje dobe. Vendar dosega arhitektura kot obliki kulturni pojav svoj umetniški višek in formalno ustaljenost šele tedaj, ko je družbena struktura ustvarila tudi materialne pogoje za njen polnokrvni razvoj. Le socialistični družbeni red daje socialopolitične in materialne pogoje, pod katerimi se more razviti arhitektura, ki bo kot zaključek kulturni pojav vreden naslednik svetovne klasične arhitekture, arhitekture, ki se bo svetu predstavila z novim in svojim stilom. Danes še ne moremo govoriti o sovjetskem stilu, ki ne more nastati naenkrat, vendar so pogoji za njegov nastanek podani in z deli sovjetskih arhitektov dokazani. Naloga, kot so kanal Volga—Moskva, moskovska podzemna železnica, gledališča, vladne palače, parlamenti, stadioni se morejo postavljati pred arhitekto in se realizirajo le v deželi kakršna je Sovjetska zveza. Le socialistični družbeni odnosi morejo biti osnova za razvoj arhitekture, ki je prosta idealističnih in formalističnih spekulacij, kakršnim zapadajo arhitekti evropskega zahoda.

Teoretični sovjetske arhitekture jo razlagajo tako in ji postavljajo le take naloge, kot jih je imela arhitektura v največjih dobah svojega življenja. Sovjetski arhitekti v razlaganju pomena in smotrov arhitekture ne poznajo idealističnega zavijanja, marveč govorijo soglasno z besedami mojstrov klasične arhitekture: arhitektura je umetnost graditi lepe in udobne, lepe in koristne, lepe in uporabne zgradbe in mesta za človeka v najširšem pomenu besede — za mater in otroka, znanstvenika in delavca, vojaka, kmeta, mladino, za njihovo vzgojo, politično in kulturno življenje, razvedrilo in delo, skratka za njegovo srečo.

Taki so smotri sovjetske arhitekture, tako arhitekturo nam prikazuje razstava, o kateri govorimo: arhitekturo udobnih stanovanj, sanatorijev, delavskih klubov, dečjih domov, gledališč, šol, institutov, vladnih palač in parlamentov, športnih igrišč in kopališč, hidrocentral in tovarn. Njena tematika je enaka tematiki največjih arhitektur grške in rimske antike. Pri vsem priznavanju pridobitev klasičnih arhitektur pa sovjetska arhitektura ostaja zvesta svoji nacionalni dediščini. Na vsevezni poljedelski razstavi v Moskvi leta 1939. so sovjetski arhitekti pokazali, kako znajo spoštovati in črpati oblike in tehniko iz tradicije arhitektonskega ustvarjanja svojih narodov.

Na vsak korak veje iz sovjetske arhitekture skrb za človeka in njegovo vzgojo, ljubezen do velike domovine in njene demokratične družbene ureditve, prizadevanje, ovenčati s slavo pridobitve socialistične revolucije in njenih velikih voditeljev. Sovjetska arhitektura prepričljivo ustvarja konkreten občutek domovine.

Državno gledališče v Novosibirsku. Arhitekt Aleksander Grinberg.

Moskvi. V tej dobi nastane Smoljni institut, od koder sta leta 1917. vodila Lenin in Stalin veliko Oktobrsko revolucijo.

Po isti zgodovinski poti nas vodi razstava mimo arhitektonskih spomenikov posameznih zahodnih pokrajin ZSSR, kjer so arhitekture posameznih epoch dobile svojstven nacionalni pečat in mimo hramov, mavzolejev, obeliskov, minaretov in medrez vzhodnih pokrajin, v katerih spoznavamo tisto bogastvo oblik ter gradbene in obrtniške tehnike, od koder danes črpajo sovjetski arhitekti zdravje in znanje za svoje ustvarjanje.

Velika Oktobrska revolucija začela tudi za arhitekturo novo epoko, postavila pred arhitekto nove naloge, postavila arhitekturi nove cilje. Stalineke petletke, plani industrializacije in elektrifikacije dajejo sovjetskemu arhitektom redko priliko v zgodovini, ustvariti arhitekturo, veliko po dimenzijah, družbenem smotru, umetniški vsebini in tehniki. Tradicije evropske klasične arhitekture prestopajo meje »kulturnih« držav in sežejo daleč na vzhod; na vzhodu zapuščata nacionalna arhitektura mavzoleje in džamije ter oplaja s svojim bogastvom arhitekturo

Sovjetski arhitekti se obračajo od zapadne moderne arhitekture, ki je prav zato, ker ji družbena stvarnost ne dopušča reševati njenih bistvenih nalog, zabredla v konstruktivizem in primitivizem. Kritično oko bo morda našlo v objektih sovjetske arhitekture nedovršenost detajlov, morda tudi nekatere neskladnosti v proporcijah, vendar niso te strani bistvene za njeno veliko sedanjost in bodočnost, marveč je bistvena njihova smelost, plastičnost in bogostvo v zasnovah velikih dimenzij, ki nikdar ne zatajujejo pridobitev klasičnih dob ruskega in vsega evropskega stavbarstva ter nacionalnih arhitektur vzhodnih predelov Sovjetske zveze.

Razstava arhitekture narodov ZSSR je pripravljena izredno skrbno in sistematično ter bo z izbranstvo tematike in tehnično višino reprodukcij dala v vsakomur dostopni in zgoščeni obliki najlepši pregled celotne zgodovine ter družbenega in umetniškega karaktera arhitekture sovjetskih narodov. Končno daje odgovor, ki ne dopušča nobene pripombe več, vsem dvomom nekaterih posameznikov o pomembnosti umetniškega prizadevanja in konkretnih uspehov sovjetskih arhitektov. MT

Vse člane sindikata obveščamo, da bo imel v petek 4. junija ob 20. uri v dvorani Uniona predsednik Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije referat: »O svetovni sindikalni federaciji«. Udeležite se v čim večjem številu.

Krajevni sindikalni svet.

Kmetijsko posestvo Cankarjevo na Verdu in preskrba ljubljanskega trga s povrtnino

Za boljše in cenejšo preskrbo ljubljanskega trga z zelenjavo in poljskimi pridelki, delno tudi z mesom za ljubljanske menze, ima MLO ekonomsko posestvo Cankarjevo na Verdu in Jesenkovo v Mestnem logu in kmetijsko posestvo Cankarjevo na Verdu pri Vrhniki. Ze v letošnji pomlad so ljubljanci pričakovali »intervencije« svojih ekonomij, da bosta ekonomiji z zmernimi cenami svojih pridelkov zniževali cene zelenjavi, ki jo prodajajo okoliški branjevalci.

Od površine 260 ha, ki jo ima kmetijsko posestvo Cankarjevo na Verdu, odpade na zelenjavna polja nad 8 ha površine, na travnike približno 100 ha, na njive 32 ha, ostalo so gozdovi in pašniki. Plan obdelave polj, ki so ga prevzeli od uprave republiškega državnega posestva, določa za letošnje leto: 1 ha površinske kolerabe, 1,5 ha čebule, 3 ha zelja in ohrovtov, 0,5 ha paradižnikov, 10 a graha, 10 a paprike, 20 a špinatov, krompir, fižol, repo, pesa in 1 ha drobne zelenjave.

Prav zdaj presajajo sadike s posejane njive na obdelane grede. Blizu toplih gred se delavke sklanjajo nad njivo; izbirajo sadike. »Težko« je to delo, kajti vsa njiva, na katero so posadili kolerabo, je v plevelu, ki je večji od kolerabe. Opravičujejo se, da imajo premalo delavcev ter ne morejo vsega sproti opletiti. Morda pa bi uspeli organizirati prostovoljno delo. Okoliški kmetije se zgledejo nad plevelom; kajti tudi večina drugih njiv okrog je preraslih s plevelom. Zadovoljive pa so grede, kjer so že posadili sadike. Z vrtnarjem hodiva od grede do grede. In naštevajo število letos zasajenih sadik: 5000 paradižnikov, 5000 nadzemne kolerabe, 5000 ohrovtov. Na površini 2 ha je posajena rdeča pesa, na površini 8 ha paprika. Za čebulo in česenj sta določena 2 a površine, za grah 1 a ter 20 a za špinat. Za drobno zelenjavo pa je 1 ha njive.

Tudi Cankarjevo letos še ni izvršilo popolnoma »intervencije« na ljubljanskem trgu. »Do sedaj je Cankarjevo na Verdu preskrbovalo z zelenjavo predvsem okoliško in tovarniško menze, pravi upravnik posestva. »Sele, ko je 18. februarja letos prevzel posestvo MLO Ljubljana je postala glavna naloga, da damo čim več zelenjave za ljubljanski trg. Potrebe ljubljanskega trga so bile večje, kakor smo pridelali, cen nismo mogli znižati in tako pomladanska »intervencija« zelenjave ni uspela. Kolikor je bilo uspeha, je bilo skupno z Jesenkovo ekonomijo pri prodaji sadik. In zdaj, ko je solate dovolj po zmernih cenah na trgu, nam preostaja. Mladinskim delovnim brigadam na pionirski progi jo oddajamo brezplačno.

Cankarjevo na Verdu in Jesenkova ekonomija v Ljubljani sta v tesni povezavi. Jesenkovo mora skrbeti predvsem za poletne potrebe trga, dočim mora Cankarjevo s svojo »intervencijo« uspeti na trgu v zimskem in zgodnjem pomladanskem času. Tak je načrt koordinacije. Pa vendar letos obema to ni povsem uspelo. Okoliški branjevalci in zelenjadarji so dvigali cene, kolikor sta pa ljubljanski ekonomiji dali v prodajo, je bilo premalo. »Tudi nam primanjkuje toplih gred.« nadaljuje upravnik. »V jeseni jih bomo napravili 400 m², novih in modernih. Brez teh ne moremo. Ker smo v začetku, imamo še težave. Če pa hočemo ljubljanski trg tudi pozimi zalagati s svežo zelenjavo, moramo imeti skladišča. 50.000 dinarjev investicijskega kredita potrebujemo za predelavo skladišč, kjer bomo spravljali zeljnate glave in drugo zelenjavo...«

O SHERIDANU IN NJEGOVI „ŠOLI ZA OBREKOVANJE“

PRED DANASNJO PREMIERO V LJUBLJANSKI DRAMI

Na slovenski oder stopa nov dramski klasik, Anglež Sheridan, s svojo slavno komedijo »Šola za obrekovanje« (The School for Scandal). Čeprav bo kmalu dvestoletnica njegovega rojstva, je ta njegova komedija še vedno živa in bo ostala živa tako dolgo, dokler se bo kjer koli na svetu boril človek zoper hinavščino in pokvarjenost družbe.

Richard Brinsley Sheridan se je rodil v Dublinu l. 1751. kot drugi sin igralca in gledališkega ravnatelja Thomasa Sheridana. Ze kot deček je kazal izredne literarne sposobnosti. Z enajdvajsetimi leti je pobegnil z doma in se skrivaj oženil z neko osemanjasetletno pevko. Starši so ga zato razdgnili. Sedaj se prične njegova burna življenjska pot, ki v marsičem spominja na usodo njegovega francoskega vrstnika Beaumarchaisa.

Njegov stik z gledališčem je bil žal zelo kratek. L. 1774. je napisal svojo prvo igrano »The Rivals« (Tekmeč), ki je imela po začetnem hladnem sprejemu pozneje velik uspeh. Dve leti nato je namesto Garricka prevzel vodstvo Drury Lane Theatre v Londonu in 8. maja 1777 mu je uprizoritev »Šole za obrekovanje« zajamčila svetovno sloves. Toda že tri leta nato je zapustil gledališče in se kot član liberalne opozicije posvetil izključno političnemu življenju.

Politika pa mu ni, kot je to marsikateremu njegovemu vrstniku, pri-

delavci na Cankarjevem se trudijo, da bodo že sredi junija založili ljubljanski trg z glavno solato, s čebulo in nadzemno kolerabo in da bodo v začetku julija nudili ljubljancem ohrovti, krompir, zelje in drugo zelenjavo po zmerni ceni. Pripravljajo za boje in košare ter so že sestavili načrt, kako bodo čim hitreje transportirali pridelke v Ljubljano. Vse napore vlagajo v delo, da bo tudi kvaliteta najboljša.

A delavci in delavke zasledujejo tudi proces, ki je v zvezi s posestvom. Delovni kolektiv posestva je namreč vložil protest, da bi prejšnji lastnici Lenaršičevi vrnil vse premočnine, in ji plačali od leta 1945. dalje, ko je bila razlašena, po 10.000 din mesečno. So namreč mnenja, da ji zadostuje primerna dosegna preskrba. Navajajo tudi, da jih je lastnica pred vojno izkoriščala in da tudi med vojno ni bila naklonjena osvobodilni borbi. Tako pravijo delavci, ki so pri njej delali že pred vojno.

Za dokaz, da uprava kmetije skrbi za svoje delavce, so izredni dodatki živili, ki jih delavci prejemale za nagrado. Seveda po marljivosti, rednosti pri delu in po storjenem delu. Nekateri imajo v najemu njive, ki so last posestva. Za poljska in živinorejska opravila imajo akordno določeno delo po desetinih. V mesecu juniju pa bodo uvedli namesto akordnega dela norme. Pri vseh delih prednjači mladina. Zlasti se to opaža v sindikalnem življenju. So pa med člani sindikata ljudje, ki mislijo, da je naloga sindikata samo v razdeljevanju različnih stvari in se le takih sestankov udeležujejo, dočim jih na študijskih krožkih ni. Zlasti nekateri starejši delavci, ki so pod vplivom Lenaršičeve, izostajajo od sestankov.

Iz načrtov za petletno kolobarjenje zemlje, ki jih imajo v pisarni, je razvidno, kakšne vrste in koliko pridelkov bodo vsako leto pridelali. Poleg pridelovanja krmilnih trjav, delajo poskuse s peskanjem in ananjem zemlje oziroma travnikov. Letos so preorali 6 ha površine v umetne travnike. Ne omejujejo se na Cankarjevem samo na pridelovanje zelenjave in poljskih pridelkov. Pitano živino, predvsem svinje, bodo oddali Jesenkovi ekonomiji, od koder bodo meso poslali v ljubljanske menze. Gradijo tudi nov moderen kokošnjak za nad 150 kokoši. Zdaj imajo 69 kokoši in 160 piščancev. Sadovnjak meri 4 ha. Doslej so skoraj vse sadike posadili. Letos pa bodo izbrane vrste vskladiščili ter sveže sadike pozimi prodajali. Verjetno bodo tudi predvideli pri sortiranju in obiranju sadja in ne kakor lani, ko so sadike otrsli, ne pa obirali...

Naloga kmetijskega posestva Cankarjevo na Verdu je predvsem v tem, da zalaga ljubljanski trg. Doslej z zelenjavo in poljskimi pridelki še niso mogli znižati cen na trgu. Delno je vzrok v tem, ker je posestvo šele v začetku, delno v pomanjkanju delovne moči. Če pa bi poskrbeli za nova stanovanja, katera lahko napravijo iz nekaterih nezasedenih stavb, bi nove delavce lahko dobili, zlasti iz bližnje okolice. Uprava bi morala tudi poskrbeti, da bi dobili vsaj tisto orodje, ki jim po prejšnjem planu pripada in ki je nujno potrebno za razširjenje posestva. Važno je tudi, da uprava izvaja kontrolo nad orodjem, ki mora biti pravilno shranjeno. Nekateri okoliški primerjajo sedanje stanje na posestvu s prejšnjim, pa so mnenja — da bi Cankarjevo z dobrim strokovnim vodstvom moglo vse več dati, kakor je dalo doslej.

Resnično pričakujejo vsi, da bo tudi Cankarjevo na Verdu z izboljšanim strokovnim upravljanjem mnogo več prispevalo za ljubljanski trg.

KRATKE GOSPODARSKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

56 NOVIH STANOVANJSKIH HIŠ V TOVARNISKEM NASELJU. Pri novi sladkorni tovarni »Sladorana« v Županji so že lani zgradili 20 stanovanjskih hiš. Gradili so tudi vso preteklo zimo. Vrednost stanovanjskih poslopij, ki so jih sezidali v tem času, znaša nad 10 milijonov din. Letos bodo dogradili še 36 hiš s stanovanji za stalno tovarniško delavstvo. Razen tega bodo sezidali veliko poslopje za več sezonskih delavcev.

OHRID SE RAZVIJA V POMEMBNO LETOVIŠKO MESTO, ki ima vse naravne pogoje, da dobi mednarodni pomen. Pred vojno so bili v kraju le trije majhni hoteli. Za goste so imeli komaj 100 postelj. Zdaj se pa Ohrid preraja. Po novem regulacijskem načrtu bodo korenito uredili stari mestni del in zgradili novo četrt. Začeli so že velika dela. Ob jezeru gradijo velik hotel. Poslopje bo štirinadstropno in bo lahko sprejelo 141 gostov. Hotel bo zgrajen prihodnje leto. Ob Ohridskem jezeru gradijo še v drugih krajih. Pri Svetem Stevanu gradi centralni odbor Enotnih sindikatov Jugoslavije počitniški dom. To bo eden največjih sindikalnih počitniških domov v državi; sprejel bo lahko 250 gostov. V bližini zida ministertvo za socialno skrbstvo LR Makedonije otroško letovišče.

ŽELEZNICO OMREŽJE SE BO TUDI LETOS PRECEJ RAZŠIRILO. Med drugim bodo kmalu začeli graditi železnico Špallja—Pičan—Lupoglav v Istri. Ta proga mora biti zgrajena ob koncu leta. Z njo bo omogočen prevoz premoaga iz raskškega premoagovnika. Doslej so prevažali premoag iz Raše samo po morju. Letos bodo tudi dogotovili progo Sežana—Dutovlje, ki bo vezala železnico Ljubljana—Tret in Gorica—Tret. Kmalu bodo izročili v promet zelo pomembno progo Bihač—Knin, ki bo vezala Bosno in Hercegovino z morjem. Do 13. julija bodo zgradili mladinsko progo Nikšić—Titograd. Letos bodo tudi zgradili progo Kučevo—Brodice. Nadalje bodo izročili prometu progi Sremska Rača—Bijeljina in Ljubija—Brežani.

V SPLITU BODO GRADILI MNOGO STANOVANJSKIH HIŠ. Največ investicij letošnjega proračuna mestnega ljudskega odbora je določenih za graditev stanovanjskih hiš. Letošnji proračun znaša 59.459.000 din. Izdatki za letošnje investicije so za 136 % večji od lanskih.

NA KOSOVEM IN V METOHIJI SE BO SPET RAZVILO SVILARSTVO. Dobro je bilo razvito že pred prvo svetovno vojno v okolici Prizrena, Čakovice in Peči. Ze dolgo slovi prizrensko platno, ki je prav za prav svilena tkanina, stkana na ročnih stavah. To svilo so prodajali na mnogih tujih trgih. Za razvoj svilarstva so zdaj ugodni pogoji, zato ga bodo obnovili. Gojili bodo sviloprejk in sami uporabljali surovine za svilo. V ta namen so začeli prirejati tečaje, ki jih obiskujejo gojitelji sviloprejk. V vsej pokrajini bo treba nasaditi številne murve, da bodo lahko redili sviloprejke. V Prizrenu bodo zgradili moderno sušilnico za zapredke sviloprejk.

TUDI SELEKTORJE ZA SEMENSKO ŽITO SMO ZAČELI IZDELOVATI. Tehnika Savo Brdaric in Milenko Martinov, ki sta zaposlena pri podjetju »Vojvodina«, sta izdelala po vzoru tujih izdelkov selektor (veljnik) za semensko žito. Prilagodila sta ga našim vrstam žita. Komisija je ugotovila, da selektor dobro ustreza za selekcijo našega semena.

DOMAČE PILE ZA JEKLO SO BOLJŠE OD TUJIH IZDELKOV. Delavca »Industrije jeklenih izdelkov« Anton Hepler in Marijan Leban sta izdelala pile za jeklo. Izkazalo se je, da so te pile boljše od tujih. Domače pile prerežejo 12 mm debelo jeklo, ne da bi se obrabile medtem ko se pile tujega izdelka pri istem delu skrhajo.

NAJLEPŠE SO PROSLAVILI TITOV ROJSTNI DAN V VAREŠU s tem, da so pridelali v vseh rudniških oddelkih tekmovanje in dosegli 25. maja največjo proizvodnjo po osvojitvi. Dnevni proizvodni plan so presegli za 25%.

komedijah povzpeli do take revolucionarne jasnosti kakor Beaumarchais, vendar je tudi »Šola za obrekovanje« napad liberalca na tedanje vladajočo družbo in njene izrodke. V tem je njena največja vrednost, kajti niti motiv niti karakteristika oseb nista novi in globoki. Tudi spretna intriga ne seže preko meja efektne igre, pač pa je velik čar te komedije v duhovitem dialogu, v ležerno nametanih paradoksih, ki sta jih pozneje dva druga pisca — Oscar Wilde in Bernhard Shaw — pritrjala do mojstrstva.

Dejanje »Šole za obrekovanje« ni enotno. Dve, celo tri paralelne zgodbe se prepletajo v njej, vendar so spretno povezane med seboj. Prva je zgodba starega novoporočenca Petra in njegove mlade, kapriciozne, parvenitske žene, ki pade pod vpliv salonske obrekovalce, a se končno le spamejuje. Druga je zgodba dveh bratov, gladkobesednega moralista Josipa in razpisnega ter prešernega veseljaka Karla, katerih prava moralna vrednost je ravno obratna kakor kaže videz.

Osnovo pa tvorijo družba salonskih obrekoljcev, ki iz muhe napravijo slona. Niti najbolj otipljiv dokaz in najbolj občutljiva lekcija jih ne more več spametovati. — Kdo se ob tem ne bi spomnil današnjih kuharjev laži in senzacij, ki ne prenehajo s svojim čevkanjem, čeprav so dnevno demantirani.

Avtorjevo osnovno misel: osmešiti in ožgostati londonski modni salon, smo v naši uprizoritvi poskušali izraziti na igrivo veder, rahlo grotesken način. Hoteli smo podčrtati predvsem eno mesto, ki kažejo diskrepanco med njegovo bombastično, bleščečo zunanostjo in notranjo revščino ter puhojstjo. Proti »salonu« smo poskušali

Poročila iz naših krajev

Drugi združni dom v postojnskem okraju

Postojna, 2. junija
Zadnje nedeljo so Strmčani odprli svoj združni dom. Adaptirali so dve stavbi. Prva je preurejena za trgovski lokal, skladišče in pisarno, v drugi pa je dvorana z odrom, v kateri je prostora za 150 ljudi.

Kljub slabemu vremenu so se otvoritve doma v partizanski vasi v velikem številu udeležili ljudje iz Bukovja, Belškega, Planine in Studenega. Ob otvoritvi je govoril tov. Ludvik Vidrih, predsednik KLO Studeno, v imenu OOOF pa tov. Slavko Humar. Vaščani so nagradili vodjo gradilišča tov. Ludvika Vidriha s knjigo »Dela, organ CK KPS«, mladina iz Bukovja pa je darovala nekaj knjig za združno knjižnico.

Sledil je kulturni program, pri katerem so sodelovali tudi borci naše armade. Domačini so uprizorili enodejansko

»Vrnitev«. Ob koncu so poslali pozdravno resolucijo tov. Titu in tov. Mihi Markinku.

DOBRNICANI BODO OBNOVILI MLEKARNO

Trebnje, 2. junija

V nedeljo je v polni dvorani novega združnega doma v Dobrnicu ljudski poslanec tov. Bogdan Osolnik govoril o uspehih načrtnega gospodarstva. Dobrničani so na koncu sprejeli med drugim tudi sklep, da bodo obnovili bivšo mlekararno. S tem bodo omogočili, da bo prav vsak kmet lahko oddal mleko. Dalje so sklenili, da bodo združniki kupili dva osipalnika, tri pluge, ki jim jih je ob dograditvi doma podarila Okrajna poslovna zveza, pa vsi združniki že z zadovoljstvom uporabljajo.

S. F.

NA PROSTVOLJNEM DELU V ŠKOFJI LOKI IN V POLJANSKI DOLINI JE Bilo 2250 LJUDI

Kranj, 2. junija
V nedeljo je v Škofji Loki na gradilišču združnega doma (Stara Loka) in na dvanajstih drugih mestih pri urejanju komunikacij prostovoljno delalo 1580 škofjelčanov, a v Poljanski dolini na stavbiščih združnih domov in drugih javnih delih v Poljanah, Gorenji vasi, Hotavljah, Trebji in Žireh 670 domačinov skupaj z udmniki iz Kranja in Trziča.

Posamezna stavbišča in kraji so med sebojno tekmovali in se po zvočnikih ob-

veščali o doseženih uspehih. Kljub slabemu deževnemu vremenu so ljudje vztrajali pri delu. Med drugim so izkopali 770,5 m³ zemlje, splinirali 1400 m³ zemljišč, zložili in očistili 33 m³ opeke, nalomili 114 m³ kamna, napeljali 35 m cevovoda, uredili 449 m jarkov, zgradili 25 m dovodne ceste, z gramozom posuli 2500 m³ ceste; uredili so tudi dve vaški cesti ter pripravili 10 m³ gradbenega lesa itd. Skupno so ta dan s prostovoljnim delom prihranili okrog 130.000 din.

V Šmartnem so obnovili šolsko poslopje

Slovenjgradec, 2. junija
Leta 1944. je okupator požgal veliko šolsko stavbo, ostali so le še zunanji zidovi. Vaščani iz Šmartna, Legna, Turiske vasi in Golavabuke so za obnovo šolske stavbe s prostovoljnim delom in materialom prispevali nad 400.000 din. Pionirji sami so opravili 2000 prostovoljnih ur. 15. decembra 1946 so otvorili že prihični razred in dvorano z odrom, ki služi ljudskemu izobraževanju. S to otvoritvijo je Šmartno postalo pravo kulturno-prosvetno žarišče Mislinske doline. Na tem odru so domače in okoliške gledališke družine uprizorile že 20 dramskih del, šest koncertov in devet akademij. S prizidkom odra uporabljajo to dvorano tudi za kino-predstave in ob delovnih dneh za šolski razred najmlajših.

V letošnjem letu je dograditev te stavbe v planu, odobrenih je bilo 590.000 din za investicije, kar je našim delovnim ljudem dalo novega elana. Na pionirski dan 27. junija bo elanovostna otvoritev šole. Dne 1. julija pa bo šola že služila evomemu namenu. Šmarješki pionirji bodo

sprejeli tovariše iz Murske Sobotne na dvomesečni oddih in okrevanje. Obnovljena šola — nov uspeh naporov delovnega ljudstva — bo v ponos vse Mislinske doline in okraju Dravograd.

R. E.

Požrtivostnost delavcev in nameščencev progovne sekcije Gorica

Nova Gorica, 2. junija. — Progovni delavci goriške sekcije za vzdrževanje proge so sklenili, da bodo poleg rednega osemurnega delovnega časa prispevali vsak dan še dve naduri, da se dela pri vzdrževanju proge kljub pomanjkanju delovne sile čim bolj pospešijo. Vsa dela pri vzdrževanju proge bodo izvrševali po normah in v skladu in s tem se bo efekt dela znatno povečal. Progovnim delavcem so sledili tudi ostali delavci in nameščenci. Na sestankih sindikalnih podružnic so se delavci in nameščenci obvezali, da bodo napeli vse sile za izvedbo plana.

—još.

BESEDA NAŠIH BRALCEV

Primer birokratskega tolmačenja predpisov

Tovariš S. A. iz Ljubljane nam je poslal dopis o nepravilnosti na večerem brzovalniku iz Zagreba proti Ljubljani 15. maja, ki je bil zaseden predvsem z obiskovalci zagrebške velesejme. Sprevednik je k pokazani roznovnici, kupljeni v Ljubljani pri odhodu in veljavni za povratek s 50 % popustom, ter potrdilo velesejma o obisku dejal potnikom, da so brez voznic in da morajo izstopiti, če ne plačajo redne vozne cene in kazni. Potrdila za 50 % popust, ki so jih izdajali v Zagrebu na velesejmu, namreč niso bila zgošana na zagrebškem kolodvoru zaradi velikega navela pri blagajnah. Na pravilno tolmačenje pri zadetih o pomenu zahtevanega žiga je spovednik zahteval celo posredovanje milice. Pobudo za birokratsko postopanje po predpisih pa so mu dale nagrade za vsako izterjano kazen.

Dopisnik pravilno pravi, da ima žig na velesejmskem potrdilu samo ta namen, da se prepreči ponovna uporaba potrdila, kar bi lahko napravil tudi spovednik z vpisom številke vlaka, datumom in podpisom s kopirnim svinčnikom. Predpis železniške uprave še ni birokracija, tudi potrdilo o obisku velesejma in žig ne, pač pa se birokracija prične tam, kjer izvrševalci predpisov iz njih ne poberejo jedra, temveč jih izvajajo na birokratski način.

Na vprašanje uredništva je odgovorni tovariš na železniški direkciji pojasnil, da direkcija v izjemnih primerih dopušča uničenje veljavnosti potrdila s kopirnim svinčnikom. Potrebno je torej le, da železniški uslužbenec v skladu z dejanskimi razmerami predpise pravilno uporablja in izvaja.

čimbolj jasno postaviti drug svet — čeprav ne revolucionaren, pa vendar za tedanje konservativne pojme skrajno svobodnjaški.

Fran Žizek

NOVE KNJIGE IN REVJE

V. I. Lenin: Imperializem in razkol v socializmu. Mala knjižnica marksizma in socializma. »Cankarjeva založba«, Ljubljana 1948. 21 strani.

V. I. Lenin: O državi. Mala knjižnica marksizma in leninizma. »Cankarjeva založba«, Ljubljana 1948. 25 strani.

Friedrich Engels: Vloga dela pri preobrazbi opice v človeka. Mala knjižnica marksizma in leninizma. »Cankarjeva založba«, Ljubljana 1948. 20 str.

V. I. Lenin: O Marxu in marksizmu. Mala knjižnica marksizma in leninizma. »Cankarjeva založba«, Ljubljana 1948. 71 strani.

Slovenski čebelar, 50. let., 5. št. Izdaja Čebelarstva združenja za Slovenijo, Ljubljana 1948. str. 98—128.

Naša žena, glasilo Antifašistične fronte žena Slovenije, leto V., št. 5, Ljubljana 1948, str. 129—160.

Jugoslavija, št. 7—8. »Jugoslovanska knjiga«, Beograd 1948.

Kmečka žena, II. leto, št. 5. Izdaja Glavni odbor AFŽ in Kmečki glas, Ljubljana 1948, str. 97—120.

Pionir, I. VI., št. 8 »Mladinska knjiga«, Ljubljana 1948, str. 225—256.

Pionir, br. 5. Izdaja Centralno veče omladine Jugoslavije, Beograd 1948, s. 25.

Hronika kulturnog života o Madjarskogod III. br. 2. Izdaje Kulturni odelok znanjega ministertva Madjarske republike, Budimpešta 1948, str. 10.

Najnovjša številka »Književnosti«

Pred dnevi je izšla 5. in 6. številka »Književnosti«, glasilo srbskih književnikov. Uvodno mesto v tej dvojni številki zavzema esej M. Dedinca »Ob priliki otvoritve Jugoslovanskega dramskega gledališča«. Težišče številke pa je na lo-poslovju, večinoma odlomkih iz večjih del. Tako daje sliko nemške racije v srbski vasi S. Pamonvič v odlomku »Do poslednjeg čoveka«, v črtici »Povratnik« pa G. Banović prikaže vključitev v delo za obnovo domovine človeka, ki je bil med vojno na prisilnem delu v Nemčiji in ima zaradi tega težko vest. M. Lašić piše v »Stučaju Koroševića«, bosanskem borcu za delavske pravice. »Dve posetaki« od E. Petrovića razgaljujeta cerkvenega dostojanstvenika, ki deluje v času narodno-osvobodilne vojne kot narodni izdajalec in pobornik ustašev. Prispevek J. Bilbija »Pirgina bočica« je povest človeka, ki se je oddločil, da bo delal danes v steklarski industriji. Dalje O. Bihalič Merim toplo opisuje »Egona Ervina Kiša — velikega socialnega reporterja. Stevilka prinaša tudi 3 pesmi: V. Popovića »Brigada i zavijač«, D. Kostića »Dve pesme« in M. Tomića »Dolazak majke«. Leposlovni del zaključuje študija V. Gligorovića o srbskem pisatelju »Jakovu Ignjatoviću«. V »Kronikici« piše M. R. o odkritju spominske plošče v narodno-osvobodilni vojni padlim književnikom ter o skupščini Zveze književnikov. V »Gledališkem razgledu« se spušta S. Rajković v analizo in oceno prikazovanja Nušićevega »Pokojnika«, S. Djuričića na poročila o jugoslovanskih solopesmi in koncertu Nikole Čevčevića. Spomeniko glede »Svobode« umetnosti, ki so jo izjavili na zapadu, nas seznanja prispevek D. M. »Umetnost je — vedno orožje«. V »Beležkah« pa beremo kulturne vesti iz Českoslovaške. M. V.

PROGLAS CENTRALNEGA KOMITEJA KP ČSR

Stopamo na pot, ki vodi v socializem

»Slovaškega vprašanja« po zmagi Narodne fronte ni več

Praga, 2. junija (Tanjug). Predsedstvo CK KP Čsoslavoške je poslalo svojim članom proglas, v katerem je rečeno:

Končno je važno razdobje naše borbe in naših prizadevanj. Svobodne demokratične volitve dne 30. maja t. l. so potrdile februarско zmago našega ljudstva. Volitve so zadale dokončni udarec prizadevanjem in nadam domače in tuje reakcije, okrepile enotnost ljudstva, povečale ugled Komunistične partije ter pokazale veliko zaupanje ljudstva do tovariša Klementa Gottwalda.

Vstopamo v novo dobo narodnega in državnega razvoja, v dobo, ko bo sleherni delavec, kmet, obrtnik in inteligent resnični gospodar v svoji državi. Vstopamo v dobo, ki vodi v srečnejše življenje delovnega ljudstva — v socializem. Ta pot je velikega pomena za naše ljudstvo, ker bo našo republiko napravila močno, ker bo ob čvrstem prijateljstvu in zavezništvu s Sovjetsko zvezo ter ostalimi našimi zavezniškimi zagotovila mir na naših mejah, varnost in narodno svobodo.

Naša prva naloga po končanih volitvah je, da še bolj vztrajno gradimo državo ter politično in organizacijsko združimo naš delavski razred.

Čaka nas še mnogo težkega dela in mnogo borb. Vendar smo lahko prepričani, če se ozremo na pot, ki jo je prešlo socialistično delavsko gibanje in na vse, kar je napravila naša Komunistična partija, da ni več nikakršnih zaprek, ki jih ne bi mogli komunisti premagati.

Dopisnik Tanjuga poroča, da je velika zmaga Narodne fronte zbrisala z dnevnega reda vprašanje Slovaške. To vprašanje so v raznih oblikah načenjali reakcionarni in protidržavni elementi, ki so se zbirali okrog vodstva bivše demokratske stranke Slovaške. Pri volitvah maja 1946 sta dve tretjini slovaških volivcev dali svoje zaupanje protidržavni demokratski stranki. Izidi letošnjih volitev dokazujejo, da so bili le-ti po večini zapeljani. Medtem ko je pri volitvah leta 1946. glasovalo le 33% volivcev za KP Slovaške, ki se je edina borila na Slovaškem za narodno enotnost, je v letošnjem maju glasovalo 86% slovaških volivcev za ljudsko, demokratično in enotno Čsoslavoško. Generalni tajnik Komunistične partije Slovaške Baštovanski je poudaril pomen volitve zmage na Slovaškem ter izjavil, da so volitve še bolj utrdile in okrepile ljudsko oblast ter ustvarile široke izgleda za izgradnjo in industrializacijo Slovaške.

PREMIRIJE V PALESTINI

Židje in Arabci sprejeli poziv Varnostnega sveta za štiritedensko ustavev sovražnosti

New York, 2. junija. AFP poroča: Uradno so sporočili, da je država Izrael sprejela sklep Varnostnega sveta z naslednjimi pridatki: 1. Uvoz orožja v arabske države mora prenehati tudi iz skladišč, ki so že v arabskih državah. — 2. Med premirjem ne sme nobena stran spremeniti svojih sedanjih položajev. — 3. Jeruzalemu se mora zagotoviti neovirana preskrba. — 4. Židje bodo smatrali vsak poskus oviranja normalnega prometa v zvezi s preskrbo prebivalstva za kršitev premirja.

Tudi svet Arabske lige je obvestil generalni sekretariat OZN, da so vse arabske države sprejele poziv Varnostnega sveta za premirje.

Sovražnosti v Palestini so bile ustavljene o polnoči.

Zunanji minister začasne vlade Izraela Moše Sertok je zahteval, naj se mu čimprej omogoči podati ustno izjavo v Varnostnem svetu.

De Gasperi je predstavil parlamentu »solidno in stabilno« vlado

Pojedelski delavci naj gredo v Afriko — Kriza v liberalni stranki — Delavci v Genovi demonstrirajo proti reakcionarni vladni politiki

Rim, 2. junija (Tanjug). De Gasperi je včeraj v parlamentu in senatu razložil program svoje šeste vlade, sestavljene po volitvah 18. aprila. De Gasperi je izjavil, da hoče postaviti »solidno in stabilno« vlado. Pri tem je grozeče dodal, da ima zvesto policijsko silo, ki bodo branile ta režim. Kot prvi pogoj za uspeh vladne politike je De Gasperi postavil absolutno disciplino ter ponovil grožnje proti organizaciji bivših partizanov ter demokratičnim političnim strankam.

Govorec o agrarni reformi je samo izjavil, da so potrebne večje bonifikacije in melioracije in da je treba zmanjšati število kmečkih delavcev, katerim je predlagal, naj se preselijo v srednjo Afriko. De Gasperi je izrazil zadovoljstvo, ker nalagajo zasebni vlagalci svoje prihranke in državne ustanove, vendar je takoj obljubil bančnikom, da država teh vložkov ne bo pridržala zase, ampak dovolila največje možnosti zasebnim bančnikom. Dodal je, da bo vlada dajala prednost investicijam tujega kapitala. V Italiji ter je na dolgo govoril o koristih Marshallovega načrta. Proti temu delu govora De Gasperija so zlasti protestirali poslanci demokratske fronte. Na vzhodni demokratični poslancev: »Naj živi Amerika!« so poslanci demokratske fronte odgovorili: »Živela samostojna Italija!«

Po izjavi De Gasperija je narodni poslanec Sulo v imenu demokratske ljudske fronte obsodil novo vlado. Izjavil je, da je neustavna in da torej ne more predložiti svojega programa, dokler ne izpolni obveznosti, ki jih določa ustava o sestavi vlade.

V senatu so naletele De Gasperijeve izjave na žive proteste med senatorji demokratske ljudske fronte, v imenu katerih je Terracini izjavil, da je vlada samovoljna in da je po teptala najosnovnejše ustavne določbe. Dejal je, da smatrajo senatorji demokratske ljudske fronte izjave De Gasperija za izjave zasebnika.

Razprava o programu vlade De Gasperija se bo v četrtek začela v parlamentu. Po sestavi nove De Gasperijeve vlade, v kateri sodelujejo tudi liberalci, je prišlo v vrstah liberalne stranke, ki se pripravlja na izredni kongres, do nesoglasij med predstavniki tradicionalnih liberalnih položajev in profašističnim krilom pod vodstvom sedanjega sekretarja stranke Roberta Lucifera. Skupina uslednih liberalcev, katerim se je pridružil tudi pravosodni minister Grassi, je objavila predkonvencionalno pismo, s katerim poziva stranko, naj se varuje zveze s skrajnimi demokracijami. Iz solidarnosti do te skupine, ki nasprotuje nekontroliranemu gospodstvu krščanskodemokratske stranke nad

državo, je častni predsednik stranke Benedetto Croce odstopil.

Delavci Genove so 31. maja zapustili tovarne v protest proti izobeseženju ameriških zastav na prefekturi in v mestu za časa »parade«, ki sta jo organizirala De Gasperijeva vlada in ameriški veleposlanik v Rimu Dunn ob prihodu nekega tovora ameriškega žita v genovsko pristanišče. Delavci, katerim se je pridružil celotno demokratsko prebivalstvo Genove, so ustavili promet v mestu in demonstrirali pred prefekturo proti klerofašistični vladi, ki je prodala ameriškim imperialistom nacionalno suverenost države in uničila narodno gospodarstvo.

Oblastva so poelala nad delavce močne policijske oddelke.

FRANCOSKI PARLAMENT GLASOVAL O ZAUPNICI VLADI

Francoska vlada odpušča drž. uradnike, namesto da bi varčevala z izdatki za vojsko

Pariz, 2. junija (Tanjug). 1. junija se je sestala francoska narodna skupščina, da bi izglasovala zaupnico vladi, ki jo je zahteval predsednik vlade Schuman, da bi dobil proste roke za odpust nad 150.000 državnih uslužbencev.

Med debatami v parlamentu je predsednik komunistične parlamentarne skupine Jacques Duclos poudaril, da bo glasovanje o zaupnici vlade običajna formalnost z namenom, da bi razveljavila pogodbe, ki jih je sklenila država, kakor tudi statut nameštencev državnih ustanov, ki ga je izdelal Maurice Thorez. Duclos je naglasil, da je to kršitev ustave.

Nadalje je izjavil, da vlada ogroža nacionalizacijo. Nedvomno boeste jutri začeli z odpuščanjem francoskih delavcev. Vladi govori o varčevanju, toda varčevati bi bilo treba predvsem v proračunu za vojsko. Govorjenje o proračunskem ravnotežju je samo izgovor za odpuščanje delavcev, zato bodo komunisti glasovali proti.

Po koncu debate je sledilo glasovanje o zaupnici vladi. Za zaupnico vladi sta glasovala 402 poslancev, medtem ko je 183 poslancev komunistične parlamentarne skupine glasovalo proti.

Na ljubo Wall Streetu likvidirajo francosko letalsko industrijo

Sklep francoske vlade, da se likvidira velika letalska tvornica v pariški okolici in odpusti vse osebe potrjuje, da nameravajo v korist ameriških industrij

Uradno poročilo o bivanju bolgarske delegacije v Varšavi

Varšava, 2. jun. (PAP) Sinoči je bilo v Varšavi objavljeno uradno poročilo o bivanju bolgarske vladne delegacije v Varšavi, ki pravi:

»V razgovorih, ki so potekali v razpoložljivi iskrnjeni prijateljstvu in medsebojnega razumevanja, je bilo ugotovljeno popolno soglasje glede pogodb o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči kot instrumentu obrambe in varnosti obeh držav ter borbe za mir na svetu. Prav tako je bilo ugotovljeno popolno soglasje glede stališč o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi, posebno pa o vprašanju Nemčije. Kot rezultat teh razgovorov je bila 20. maja podpisana pogodba o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med Poljsko in Bolgarijo. Obe stranki sta sklenili razširiti sodelovanje na gospodarskem in kulturnem polju. Poljsko-bolgarska mešana komisija za gospodarsko sodelovanje in izmenjavo dobrin se bo sestala konec junija, da prouči vprašanja, ki spadajo v okvir tega sporazuma.

Dosežen je bil tudi sporazum, da bo do septembra letošnjega poljsko-bolgarska trgovinska pogodba in dodatni protokol o izmenjavi dobrin za dobo od septembra do decembra ter pogodba o izmenjavi dobrin za 1949. leto. Obe stranki bosta do največje mere povečali medsebojno izmenjavo dobrin. Hkrati je poljska vlada sporočila bolgarski vladi, da je pripravljena nuditi vsestransko tehnično pomoč za razvoj bolgarske industrije, v kolikor je to poljski industriji mogoče. Ob podpisu pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči je bilo sklenjeno, da bosta diplomatski predstavništvi obeh držav v Varšavi in Sofiji povišani v veleposlaništvi.

Izjava grške demokratske vlade

Atene, 2. junija (Tanjug). Radijska postaja Svobodne Grčije prenaša tole poročilo agencije Elefteri Elada:

Na redni seji časne demokratske vlade Grčije so proučevali vojaški in politični položaj v državi ter zadnje mednarodne dogodke. Navzlic ameriškemu skrbništvu in vsestranski pomoči, ki jo nudijo ZDA in Velika Britanija tako imenovani atenski vladi, so čedalje huje težave v monarhističnih vrstah. Gospodarsko stanje v državi je ubupno. Monarhofašistična gospodarska dejavnost se izraža samo na področju neverjetnega ropanja, množičnega prodajanja zemljišč, afer in poneverb. Število ubojev po vaseh in mestih nenehno narašča. Streljanje borcev narodnega odporiškega gibanja je razburilo vso svetovno javnost, uboj ameriškega novinarja Polka, ki so ga izvršili monarhofašisti, dokazuje, kakšnih zločinov so zmožni atenski ubijalci. Nič obrekovala niti nesramne laži generalterja Griswolda ne morejo oprati Polkove krvi z rok raznih Sufolusov, Tsaldarievov in njihovih ameriških gospodarjev. S tem zločinom so hoteli pokazati elehernemu zavednemu novinarju in elehernemu poštenemu človeku, kakšna usoda jih čaka, če bi se drznili povedati oziroma napisati resnico o Grčiji.

Na vojaškem področju so propadle vse dosežane ofenzive monarhofašistov. Propadla je ofenziva v Rumeliji, kjer so monarhofašisti pod okriljem Van Fleeta in Pavla Koburskega izpostavili okrog 35.000 ljudi. Njihovi uspehi so edinele položji, zverine, pokolji in prisilno delo mirnega prebivalstva: žena, otroci in starci.

Medtem ko monarhofašisti doživljajo neuspeh za neuspehom, pa demokratska armada povsod krepi svoje položaje, razširja svojo dejavnost ter razvija uspešne operacije, zlasti na Peloponezu, v Epiru ter v severnih krajih Grčije. Navzlic vsem težavam koraka grško ljudstvo postopoma k svojemu smotru. Osvobodilno narodno gibanje se čimdalje bolj krepi, medtem ko monarhofašisti preživljajo kronično krizo, ki jo je bilo opaziti tudi med vladno krizo atenske vlade.

Fizkultura

V Zagrebu se je pričel balkansko-srednjeevropski šampionat v rokoborbi

Zagreb, 2. junija. Na stadionu »Dinamo« na Šalati v Zagrebu se je včeraj popoldne pred večštevno gledalci pričel balkansko-srednjeevropski šampionat v rokoborbi. Tekmovanje je otvoril predsednik FISAH-a prof. Lukatela. V tekmovalju sodelujejo reprezentance Albanije, Bolgarije, Čsoslavoške, Madžarske, Poljske, Rumunije, Treta in Jugoslavije. Rezultati prvih borb so:

Mušja kategorija: Šneberger (Jugoslavija) je premagal Bruseva (Bolgarija). Madžar Silagyi je premagal po točkah Poljaka Rokita. Trazin (Rumunija) je premagal Campiglia (Trst).

Bantam kategorija: Bence (Madžarska) je premagal po točkah Jugoslavana Moguljaka. Tojer (Rumunija) je premagal po točkah Rimara (CSR). Poljak Tobola je premagal Albanca Hilimija.

Peresna kategorija: Ruan (Trst) je premagal Albanca Kristija. Nikolov (Bolgarija)

je premagal po točkah Poljaka Marnazaka. Tot (Madžarska) je premagal po točkah Giona (Jugoslavija). Stehlik (CSR) je položil na tla Rumuna Popesca.

Lahka kategorija: Benko (Rumunija) je podlegel Bolgaru Camovu. Feroac Karoly (Madžar) je podlegel po točkah v srečanju s Čsoslavkom Tuočim. Jugoslavan Mrkus pa je položil na tla Poljaka Troszena.

Welter kategorija: Jugoslavan Čudal je premagal Zabranskega (CSR). Silagyi (Madžarska) pa je premagal po točkah Golasa. Nahmijas (Trst) je premagal Eminovića (Albanija). Hristov (Bolgarija) pa je podlegel v srečanju z Batijem (Rumunija).

Srednja kategorija: Kiš (Jugoslavija) je premagal po točkah Penseva (Bolgarija). Nemethi (Madžarska) je premagal Poropata (Trst). Krit (Poljska) je premagal Dragomira (Bolgarija).

Tekmovanje se nadaljuje.

Včerašnji rezultati

Danes so se zaradi deževnega vremena nadaljevala tekmovalja v Radniškem domu. V vseh kategorijah so bile ostre borbe ki so trajale po več minut. Rezultati:

Polteška kategorija: Szilvassy (M) je premagal Golasa (P) s tušem. Forai (R) je premagal po točkah Bajreka (P). Janeš (J) je premagal po točkah Čanova (B).

Teška kategorija: Ružička (CSR) je premagal s tušem Bogača (J). Bobis (M) je premagal s tušem Kozvrakega (P). Marlinov (B) je premagal s tehničnim tušem Copeca (R).

Mušja kategorija: Punčohar (CSR) je premagal s tušem Bruseva (B). Szilagy (M)

je premagal s tušem Šnebergerja (J). Trazin (R) je premagal s tušem Rocića (P).

Petelinja kategorija: Mogulajk (J) je premagal s tušem Pišćalova (B). Benze (M) s tušem Tojerja (R). Rimar (CSR) s tušem Hilimija (A).

Peresna kategorija: Nikolov (B) je premagal s tušem Crizila (A). Ruan (Trst) s tušem Marocka (P).

Po do sedaj doseženih rezultatih, odnosno porazih so izpadli iz nadaljnjega tekmovalja:

v mušji kategoriji: Brusev (B) in Rocića (P); v petelinji: Hilmi (A), a v peresna-lahki Crisl (A) in Marock (P). Tekmovanja se nadaljuje.

V Ljubljani bodo poslednje priprave za zlet v Pragi

Vsak dan bolj se približujejo zaključni fazi obsežne priprave za nastop naših fizkulturnikov na XI. vsesokolskem zletu v Pragi. V soboto in nedeljo so bile po vsej državi tekme na katerih so bili izbrani fizkulturniki, ki bodo 9. junija prispeli v Ljubljano, kjer se bo vršila skupna izpolnilna vadba vaj. Posebne ocenjevalne komisije, ki so ocenjevale pri izbiri zelo strogo, so svoje delo opravile hitro in uspešno. Vsi nastopajoči so se zelo trudili, da bi delali vaje čim bolj, saj se je vsak zavedal, da je nastop v Pragi za slohernega poedina velika čast. V Pragi bo ekipa pred očmi vsega sveta in najbolj kritičnim občinstvom predstavljala državo.

V sredo, 9. junija bodo prihajali v Ljubljano fizkulturniki iz vseh krajev naše države. Ti bodo razdeljeni na 8 brigad, vsaka brigada pa na več čet. Vse brigade bodo nastanjene v 2 velikih gimnazijah za Bežigradom, ki bodo popolnoma urejene in lepo okrašene čakale na sprejem mladine.

Telovadna akademija gojen- cev in gojenk gluho-nemnice bo jutri ob 18. uri na Taboru

Jutri, v petek 4. junija ob 18 uri bo na Taboru telovadna akademija, ki jo priredijo gojenki in gojenke drž. gluho-nemnice v Ljubljani. Spored akademije je naslednji: 1. pozdrav, 2. pionirske proste vaje, 3. pionirji in pionirke - šaljivi tek, 4. pionirji - proste vaje, 5. mladinci - vaje na švedski klopi, 6. vaje na dvovršinski bradli, 7. štafeta, 8. orodna telovadba, 9. proste vaje mladincev in mladink, 10. talna gimnastika.

Vstopnice po 10 in 5 din so v predprodati v knjigarni »Mladinske knjige« na Tyrševi cesti (Hotel Slon).

Teniški turnir v Bruslju

Bruselj, 2. junija. Palada in Mitšić včeraj nista igrala v igrah posameznikov. Mitšić je igral v igri mešanih parov. Par Pantis (ZDA) - Mitšić je premagal dvojico Rice - Robertson (ZDA) s 6:1 in 6:1.

Jutri bo v igri posameznikov nastopil Mitšić proti Abdeslamu. Palada pa proti Čermiku.

FOTOMATERJI IN KINOAMATERJI

V okviru fotomaterskega tedaja, ki bo v Čekinovem gradu Celovška 23. bo danes v četrtek, 3. junija ob 19. uri predaval tov. Korenčan Janez o amaterskem in poklicnem ozkem filmu. Predavanje bo spremljal s projekcijo ozkega filma. Po tečaju ob 20 in pol bo prav tam važen plenarni sestanek društva. Udeležba za vse člane obvezna.

SAH

Moštevni turnir v okviru študentskih iger v Zagrebu

Pretekli teden so bile v Zagrebu prve študentske igre, katerih so se udeležile reprezentance Beograda, Zagreba, Ljubljane in Sarajeva. V okviru teh iger so nastopile tudi šahovske študentske reprezentance imenovanih mest. Zmagala je zaslužen reprezentanca Beograda, ki je nastopila v primeri z drugimi moštvimi v nadmoščni postavi na čelu s šahovskima mojstrima Djačo in Janoševićem. Ljubljanski moštvo je pokazalo borbeno igranje, vendar se je jasno videlo, da se za turnir niso zadosti pripravili. Pomanjkanje treninga je bilo tudi vzrok, da so na nekih deskah dobljene pozicije izgubili ali remizirali. Zagrebško moštvo je bilo od vseh najbolj izenačeno in v njem so z uspehom nastopili nekateri manj znani igralci. Sarajevčani so pokazali mnogo več borbenosti kakor kaže rezultat. Krivda za neuspeh leži v glavnem v pomanjkanju prakse in v slabem znanju teorije.

Uspehi ljubljanskih igralcev so zelo izenačeni, kakor kaže sam rezultat:

Zagreb Beograd Sarajevo

Siska	1/2	1/2	1/2
Levačič	1/2	1/2	1
Slokan	0	1/2	1
Kržišnik	0	1/2	1
Poljanšek	0	1/2	1
Čisar	1/2	1/2	1
Sivec	1/2	0	1
Brglez	0	0	1/2

Končna tabela moštvenega turnirja za prvenstvo študentskih iger je naslednja:

1. Beograd	1	2	3	4	T
2. Zagreb	0	—	5	8	21
3. Ljubljana	0	—	5	8	13
4. Sarajevo	0	0	1	—	1

Organizacija prireditve je bila dobra in so se posamezne tekme nemoteno odvijale. Turnir predstavlja velik korak naprej k popularizaciji šahovske igre med našimi študenti mladino.

PIRO IN INŽ. VIDMAR ML. ZASTOPATA FLRJA NA TURNIRJU V KARLOVIH VARIH

6. junija se bo začel v znanem čsoslavoškem zdraviliškem mestu Karlovih varih mednarodni šahovski turnir, katerega se bosta udeležila kot predstavnika FLRJ veleposlanec Vasja Pire in mojster inž. Milan Vidmar ml. Lista udeležencev še ni definitivno znana, ker so morali nekateri povabljeni zaradi turnirja v Stockholmu svojo udeležbo odpovedati.

MOŠTVENO PRVENSTVO SLOVENIJE

V nedeljo se začne prvo kolo finalnega tekmovalja za moštveno prvenstvo Slovenije. V Ljubljani je na sporedu tekma med prvkom ljubljanskega okrožja (Stari Vodmat) in prvkom gorenjskega okrožja, v Mariboru pa se bosta srečala SFD Kladiivar (Celje) in prvak mariborskega okrožja. Zmagovalca iz teh dveh tekem bosta igrala medsebojno tekmo, finalist pa s FD Krimom za naslov moštvenega prvaka Slovenije.

Iz polfinalnega turnirja za prvenstvo FLRJ v Osijeku prinašamo naslednjo partijo: SICILIJANKA

F.I.R.J v Osejku prinašamo naslednjo partijo	
SICILIJANKA	
Beli: Levačič	Črni: Skotti
1. d4, c5 2. Sc3, Sc6 3. g3, g4 4. Lg2, Lg7 5. d3, e6 6. Le3, Dd3 7. Dd2, d6 8. Sg3, Sd4 9. 0-0, Se7 10. a3, Sc6f7 (bolje Sd4:2 in naknadno Sc6 in Sd4) 11. Sf4, 0-0 12. Sh3, a6 13. Lh3, Df7 14. Lg7, Kf7 15. Tael, Th8 16. Sd1, e5 17. f4, f5 18. c3, Se6 19. Se3, Se7 20. Tf2, b5 21. Tef1, ef: 22. Sf4, Sf4: 23. Tf4, Ld7, 24. d4, h6f1 (nova slabša pozicija, vendar je že težko najti pravo obznanje) 25. ef: Lf5: 26. Sf5: Tf5: 27. Lef1 Tf5f1 (to pospeši konec, na Tf4: sledi Df4): 28. Tf5: Tf5: 29. Tf5: Kf5: 30. Dh6: Kf7 31. Lg6: in črni se vda.	

Turistična preskrba v letošnji sezoni

Od 1. junija veljajo predpisi o turistični preskrbi v letošnji sezoni. Ti predpisi se nanašajo na navodilo Zveznega ministra za trgovino in preskrbo o preskrbi obiskovalcev turističnih, klimatičnih in kopaliških krajev z zagotovljenimi živili v turistični sezoni 1948 (Ur. list FLRJ št. 26/48-194) in na odločbo zveznega ministrstva za trgovino in preskrbo o uporabi redne preskrbe turistov v turističnih krajih.

Ob prihodu v turistični kraj bodo turisti na podlagi potrdila o rednem letnem dopustu prejeti v državnem gostinskem podjetju turistično potrošniško nakaznico, hkrati pa bodo morali oddati svojo redno potrošniško nakaznico oziroma od te nakaznice kupnino za toliko dni, kolikor časa nameravajo bivati v turističnem kraju oziroma se hraniti v dotičnem obratu. Če turistu med bivanjem v turističnem kraju poteče veljavnost redne potrošniške nakaznice, lahko dobi pri mestnem ali krajevnem ljudskem odboru v kraju bivanja novo potrošniško nakaznico, ki pa se izda samo na podlagi potrošniške nakaznice za dotični mesec, ki ga mora priložiti ob podjetju ali ustanovu, pri kateri je turist uslužen. Če se turist vrne v svoje stalno bivališče in ni v celoti izbral redne potrošniške nakaznice, ki jo je dobil v turističnem kraju, potem bo ostanek lahko izkoristil v svojem stalnem bivališču.

Pripadniki J.A. uprave državne varnosti in narodne milice kakor tudi člani njihovih rodbin prejmejo ob prijavi pri mestnem oziroma krajevnem ljudskem odboru potrošniško nakaznico R-2 za toliko dni, kolikor dni bodo bivali v tistem turističnem kraju.

Če pa turist ne bo predložil svoje redne potrošniške nakaznice, bo sicer, če bodo za to dane možnosti, lahko bival v turističnem kraju, vendar pa bo moral plačati višjo ceno, ker bo moral gostinski obrat števila, ki bi jih sicer prejel na redno potrošniško nakaznico, kupiti na prostem trgu.

Turistične potrošniške nakaznice so enodnevne, trodnevne in sedemdnevne, ter se izdajajo obiskovalcem turističnih krajev največ za trideset dni. Za turiste, ki bivajo v državnih gostinskih podjetjih, preskrbi turistične potrošniške nakaznice uprava podjetja na podlagi prijave, turisti, ki nameravajo bivati v zasebnih gostinskih obratih ali turističnih sobah, pa morajo zahtevati turistične potrošniške nakaznice osebno pri mestnem oziroma krajevnem ljudskem odboru turističnega kraja ob prijavi.

Na podlagi navodila o preskrbi obiskovalcev turističnih krajev je zvezno ministr-

stvo za trgovino in preskrbo izdalo odločbo, po kateri imajo obiskovalci naslednjih turističnih krajev v LR Sloveniji pravico do turistične preskrbe:

a) turistični kraji kopališkega značaja: Čateške Toplice, Dolenjske Toplice, Dobruška Toplica, Laško, Medijske Toplice, Rimske Toplice, Rimski vrelci (Kotliška Slatina), Rogaska Slatina, Radenci, Smarješke Toplice

b) turistični kraji klimatičnega značaja: Ajdovščina, Begunje na Gorenjskem, Bled, Bohinjska Bistrica, Bohinjsko jezero, Bovec, Braslovce, Brezje, Brežice, Cerklje pri Kranju, Cerknica, Cerkno, Čepovan, Črna, Črni vrh, Črnomelj, Divača, Dolenji Logatec, Dolnja Lendava, Dovje, Duvovje, Fara (Kočevje), Golnik, Goriše, Gorje pri Bledu, Gorjše, Gornja Radgona, Gornji Grad, Gozd, Ilirska Bistrica, Jeruzalem pri Ljutomeru, Jezersko, Kamnik, Kamniška Bistrica, Kanal, Kapela, Knežak, Kočevje, Komen, Kojnc, Koprivnik, Kobarid, Kostanjevica, Kozje, Kranj, Kranjska gora, Krško, Lesce, Ljubno, Ljubna, Logarska dolina, Livak, Loka pri Čepovanu (Gorica), Luče, Mala Nedelja pri Ljutomeru, Marenberg, Marija Snežna pri Radgoni, Medno, Medvode, Meža, Miren, Mirna, Mojstrana, Moravče, Mozirje, Novo mesto, Oplotnica, Ormož, Pekre, Pilštanj, Pišce, Planina, Planina pri Sevnici, Podgrad, Podkoren, Polhov gradec, Poljane, Postojna, Predur, Radovljica, Rakitna, Rače, Radurto, Reka, Roško Pohorje, Renče, Ribnica, Ruše, Selca, Senič, Senek, Gomila, Senožec, Selca ob Savi, Sežana, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica, Solčava, Smolnik, Sorica, Spodnji Log, Srednja vas - Pokljuka, Stara Fužina, Stari trg pri Ložu (Postojna), Sv. Ana pri Trzinu, Sv. Jurij ob Ščavnici - Biserjane, Sv. Jurij ob Taboru, Sv. Križ - Planina, Sv. Lenart v Slovenskih goricah, Sv. Lovrenc na Pohorju, Sv. Lucija, Sv. Miklavž pri Ormožu, Sv. Peter pod Sv. gorami, Sv. Trojica v Slov. goricah, Sv. Urban pri Ptuj, Skočjan, Smartno na Pohorju, Stanjel, St. Vid pri Vipavi, Tolmin, Topolšica, Trebnje, Trenta, Trstenik, Višnja gora, Vitanje, Vojško, Vransko, Zalec, Ziri, Zirovnica.

c) kulturno-zgodovinski turistični kraji: Celje, Dravograd, Ljubljana, Ljutomer, Maribor, Murska Sobota.

Pravico do turistične preskrbe imajo tudi obiskovalci manjših krajev in zaselkov v okolici enega od navedenih turističnih krajev. Turistične potrošniške nakaznice pa bodo izdajali samo mestni oziroma krajevni ljudski odbori v naštetih krajih.

O B U V E S T I C A

Razpis za vpis v Srednjo šolo za turizem in gostinstvo in v Nižjo gostinsko šolo v Ljubljani za šolsko leto 1948-49

V I. razred srednje šole za turizem in gostinstvo se sprejemajo dijakinja in dijakinja nižje srednje šole ter učenci z dovršeno predpisano učno dobo v gostinski stroki, oboji po predhodno dovršenem sprejemnem izpitu za prehod iz nižje v višjo srednjo šolo.

Sprejemni izpiti se bodo vršili 18. in 19. junija, za vpis pa veljajo tudi sprejemni izpiti opravljeni na domačih gimnazijah. Režnja, Cerknica, Cerkno, Čepovan, Črna, Črni vrh, Črnomelj, Divača, Dolenji Logatec, Dolnja Lendava, Dovje, Duvovje, Fara (Kočevje), Golnik, Goriše, Gorje pri Bledu, Gorjše, Gornja Radgona, Gornji Grad, Gozd, Ilirska Bistrica, Jeruzalem pri Ljutomeru, Jezersko, Kamnik, Kamniška Bistrica, Kanal, Kapela, Knežak, Kočevje, Komen, Kojnc, Koprivnik, Kobarid, Kostanjevica, Kozje, Kranj, Kranjska gora, Krško, Lesce, Ljubno, Ljubna, Logarska dolina, Livak, Loka pri Čepovanu (Gorica), Luče, Mala Nedelja pri Ljutomeru, Marenberg, Marija Snežna pri Radgoni, Medno, Medvode, Meža, Miren, Mirna, Mojstrana, Moravče, Mozirje, Novo mesto, Oplotnica, Ormož, Pekre, Pilštanj, Pišce, Planina, Planina pri Sevnici, Podgrad, Podkoren, Polhov gradec, Poljane, Postojna, Predur, Radovljica, Rakitna, Rače, Radurto, Reka, Roško Pohorje, Renče, Ribnica, Ruše, Selca, Senič, Senek, Gomila, Senožec, Selca ob Savi, Sežana, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica, Solčava, Smolnik, Sorica, Spodnji Log, Srednja vas - Pokljuka, Stara Fužina, Stari trg pri Ložu (Postojna), Sv. Ana pri Trzinu, Sv. Jurij ob Ščavnici - Biserjane, Sv. Jurij ob Taboru, Sv. Križ - Planina, Sv. Lenart v Slovenskih goricah, Sv. Lovrenc na Pohorju, Sv. Lucija, Sv. Miklavž pri Ormožu, Sv. Peter pod Sv. gorami, Sv. Trojica v Slov. goricah, Sv. Urban pri Ptuj, Skočjan, Smartno na Pohorju, Stanjel, St. Vid pri Vipavi, Tolmin, Topolšica, Trebnje, Trenta, Trstenik, Višnja gora, Vitanje, Vojško, Vransko, Zalec, Ziri, Zirovnica.

Prošnje kolkovane z 10 din je vložiti do 15. junija t. l. na Ravnateljstvo srednje šole za turizem in gostinstvo, Ljubljana, Privoz 11, z naslednjimi prilogi:

1. Zadnje šolsko spričevalo.
2. Zdravniško spričevalo.
3. Nad 18 let stari prosilci tudi potrdilo o voljni pravici.

Ekonomski tehnikum in enoletna gospodarska šola v Ljubljani

Sprejemni pogoji za vstop v Ekonomski tehnikum in enoletno gospodarsko šolo: uspešno dovršena nižja srednja šola in pozitivno opravljen sprejemni izpit.

Prijave za vpis v I. letnik obeh šol se bodo sprejemale v pisarni zavoda 16. in 17. junija od 9-12 ure. Prijave bo treba vložiti na posebnih tiskovinah, ki se bodo dobile pri služitelju. Prijavam je treba priložiti rojstni list in spričevalo o dovršeni nižji srednji šoli.

Sprejemni izpiti za vstop v I. letnik obeh šol se bodo vršili 21., 22., 23., 24., 25. in 26. junija. Sprejemne izpite bodo opravljali na Ekonomskem tehnikumu samo dijaki in dijakinja ljubljanskih srednjih šol. Dijaki in dijakinja zunanjih srednjih šol pa morajo opraviti sprejemni izpit na svojih dosedanjih zavodih.

Drugi podatki so objavljeni na razglasni deski pred pisarno zavoda, Bleiweisova c. 8, I. nadstropje.

Pripona: Za vpis so veljavni tudi sprejemni izpiti, ki bili opravljeni na drugih srednjih šolah.

Avtobusne proge

VOZNI RED ZA PROGO

NOVO MESTO-SMARJEŠKE TOPLICE

S 6. junijem začne obratovati avtobus na progi Novo mesto-Smarješke toplice vsak dan:

9.45	odh.	Novo mesto	prih.	13.00
10.05		Mačkovec		12.40
10.30	prih.	Šmarješke toplice	odh.	12.15

SPREMEMBA VOZNEGA REDA

NA PROGI OPLONICA-POLJČANE

S 7. junijem 1948 bo obratoval avtobus ob delavskih na progi Oplotnica-Poljčane takole:

5.50	15.30	odh.	Oplotnica	prih.	10.15	18.40
6.14	15.54	prih.	Sl. Konjice	odh.	9.50	18.10
6.24	16.05	odh.	Sl. Konjice	prih.	9.55	18.05
7.00	16.40	prih.	Poljčane	odh.	9.00	17.30

NEDELJSKE VOZNE NA PROGI

SV. LUCIJA-BREGINJ

Ob nedeljah bo avtobus na progi Sv. Lucija-Breginja obratoval samo z enim parom vožen z odhodom iz Breginja ob 14.10, prih. Sv. Lucija 15.45 ter odhaja ob 16.45 iz Sv. Lucije s prihodom v Breginj ob 18.20. Ostale vožnje ob delavskih ostanejo neizpremenjene. DAPS

Slovenska narodna gledališča

DRAMA - LJUBLJANA

Cetrtek, 3. ob 20: Sheridan: »Sola za obrekovanje«. Premiera. Red A.
Petek, 4. ob 20: Sheridan: »Sola za obrekovanje«. Red E.

OPERA - LJUBLJANA

Cetrtek, 3. zaprti.
Sobota, 5. ob 20: Baletni večer: Dvočak-Mlakar: »Čekini ali gosli. Kozina-Mlakar: »Bela krajina. Kozina-Mlakar: »Pavlina. Premiera. Izven.
Abonement reda Cetrtek obveščamo, da zaradi nujnih glavnih vaj za premiero Mlakarjevega baleta, ki bo v Operi v soboto, 5. t. m., mora odpasti današnja operna predstava »Armenia« za red Cetrtek. Opera ostane danes zaprti.

DRAMA - MARIBOR

Cetrtek, 3. junija ob 20: Potr: »Lacko in Kreft«. Krstna predstava. Izven.
Petek, 4. junija ob 20: Simonov: »Rusko vprašanje«. Zaključena predstava za A.F.Z.
Sobota, 5. junija ob 20: Potr: »Lacko in Kreft«. Red C.

OPERA - MARIBOR

Petek, 4. junija ob 15: Puccini: »La Bohème«. Red LMS-I.
Nedelja, 6. junija ob 20: Dvočak: »Rusalka«. Izven.

SINDIKALNO GLEDALIŠČE TRBOVLJE

Petek, 4. junija ob 19.30: Stefan Zweig-Fran Albrecht: »Siromakovo jaganje«. Repriža.

ZAHVALA

Ob težki izgrubi naše ljubljene hčerke

VERICE LESEK

ki nas je v evetu mladosti v 17. letu za vedno zapustila se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so jo obšli s cvetjem in v tako lepem številu spremili k večnemu počitku. Zahvaljujemo se vsem članom sindikata, mladim SKOJ-ovcem, fizikulturi ter upravi Cinkarne za krasno venco in tako lepo izvedbo pogreba tov. Tratniku in Črpniku, godbi tovarne emajlirane posode, SFD Klavirju ter vsem ostalim, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti. Posebna hvala tov. dr. Podpečanu, ki ji je lažljaj trpljenje pri njeni težki bolezni, ter vsem sorodnikom.
Celje, 1. junija 1948.
Zaljubljeni: Simon in Marija oče in mama; Karl. Roman, brata; Slavica, Anica, Milena, Rosvita, sestre, ter ostalo sorodstvo.

VALERIJA SARADEN

roj. Grmek

Pogreb drage pokojnice bo danes 3. junija popoldne na pokopališču v Gabrovici pri Komnu.
Gabrovica, 3. junija 1948.

Zaljubljeni: Dušan, poročnik J.A. mož; oče, mati, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo.

PRESKRBA

DELITEV KASE IN FIZOLA

MLO, poverjenstvo za trgovino in preskrbo v Ljubljani obvešča potrošnike, da prejmejo izredni dodatki fizola in kase na odrezke »Bony« za dodatno preskrbo meseca aprila in sicer:

TD-A jam. odrezek TD-A jam. 100 april, 2 kg fizola.
TD-B odrezek TD-B 200 april, 2 kg fizola.
GD odrezek GD 1108 april, 2 kg fizola.
TD odrezek TD 509 april, 1 kg fizola.
SD-A odrezek SD-A 409 april, 1 kg fizola.
SD odrezek SD 609 april, 1 kg fizola.
OM-1 odrezek OM-1 907 april, 1 kg kase.

Fizol in kaso bodo delile poslovalnice drž. in zadržnega sektorja. Potrošniki si lahko nabavijo navedena živila samo do vključno 15. junija t. l.

ONEVNE VESTI

Zveza horcev NOV ptujskega kraja priredi v Ptuj 6. junija »Partizanski dan«. Spored: ob 5. uri zjutraj budnica, ob 8.30 dopoldne zbor množičnih organizacij v mestnem parku, ob 9.30 slavnostna manifestacija, ogled partizanske razstave in muzeja, ob 14.30 pop. zbiralske in ljudske vrti, ob 15. uri pop. kulturna prireditev. »Spomini iz partizanskega življenja« Ljudsko razstavo. Dobitek je namenjen za okrajni spomenik padlim borcem NOV, talem, umrlim internancem. — Odbor.

ŠOLSTVO

Izredne slušatelje II. in III. letnika gospodarske fakultete obveščamo, da se bodo vršile konzultacije iz politične ekonomije v petek 4. t. m. ob 19. uri.

Uradni list LRS

z dne 1. junija 1948 št. 24. ima naslednje vsebine:
142. Uredba o ureditvi katastrske službe v LRS.
143. Uredba o ustanovitvi Uprave za povzdigo gozdov.
144. Pravilnik za izvajanje zakona o stanovanjskih in poslovnih prostorih.
145. Odločba o ustanovitvi delavskega tehnikuma v Ljubljani in poročila.
— Zapisnik 1. seje III. rednega zasedanja Ljudske skupščine LRS v Ljubljani.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje

DNEVNI SPORED ZA CETRTEK 3. VI.

6.00 Pregled dnevnega sporeda in jutranja telovadba, nato poročila in včerajšnji spored — 7.00 Radijski kolektor, 15 današnjih časopisov, objave — 7.10 Slovenske umetne in narodne pesmi — 7.30 Napoved časa in poročila — 7.50 Nekaj glasbe P. I. Čajkovskega — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.45 Zabavna glasba, mali ogledi in objave — 13.00 Pisan spored orkestralne in solistične glasbe — 14.00 Gospodarski pregled — 14.10 Igra Veseli trio — 14.30 Napoved časa in poročila, ter objava večernega sporeda — 14.45 Partizanske pesmi — 18.00 Igra Mali orkester Bardia Ljubljana, p. v. Alberta Dermalja — 18.30 Zdravstveno predavanje, Dr. Stanko Banič: »Kje so bolezenske drobnosti«. 18.45 Male skladbe za violino — 19.00 Radijski danek — 19.10 Pisan spored izjava namiznega Avnega Stanka — 19.30 Napoved časa in poročila — 19.45 Zabavna glasba, mali ogledi in objave — 20.00 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ (34. lekcija) — 20.10 Poje Vokalni kvintet Mariborske tekstilne tovarne (prenos iz Maribora) — 20.30 Igrajo razni instrumenti — 20.40-22.00 Skladbe P. I. Čajkovskega izvajajo sovjetski solisti in orkestri, 22.00 Prenos poročil Zvezne postaje Beograd — 22.15 Operetne fantazije — 22.40 Plesna glasba.

DNEVNI SPORED ZA PETEK 4. VI.

6.00 Pregled dnevnega sporeda in jutranja telovadba, nato poročila in včerajšnji spored — 7.00 Radijski kolektor, 15 današnjih časopisov, objave — 7.10 Slovenski koncert — 7.30 Napoved časa in poročila — 7.45 Slovenske narodne — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.45 Zabavna glasba, mali ogledi in objave — 13.00 Igra Mali ansambel Radia Ljubljana — 13.30 Kulturni pregled — 13.40 Baletne scene — 14.10 Poje Slovenski sindikalni kvintet — 14.30 Napoved časa, poročila in objave večernega sporeda — 14.45 Glasbena medija — 14.50 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ (34. lekcija) — 18.00 Porogori v pionirji — 18.30 Poje sindikalni pevski zbor iz Murske Sobote p. v. Ferda Pirca — 18.40 Na flauto igra Slavko Korosec, pri klavirju Dana Perušek — 19.00 Radijski dnevnik — 19.10 Pesmi iz sovjetskih filmov — 19.30 Napoved časa in poročila — 19.45 Zabavna glasba, mali ogledi in objave — 20.00 Francoski glasbeni Ansambel France — 20.20 Samosplove poje sopranistka Ivica Cankar-Binterjeva, pri klavirju I. M. Škerjanc — 20.40 P. I. Čajkovski: Romeo in Julija, uvertura-fantazija — 21.00 Filmska oddaja — 21.15 Pester glasbeni spored — 22.00 Prenos poročil Zvezne postaje Beograd — 22.15 Pesmi in plesi slovanskih narodov — 22.40 Podoknite, romance in zablake.

Poziv upnikom in dolžnikom

nacionaliziranih podjetij:

Zaletel Ivan, žganjarna »Jelen«, Vižmarje - Stanežiče.
Zaletel Franc, žganjarna, St. Vid.
Meden V., žganjarna, Ljubljana, Celovška cesta 10.
Zelinka E., Ljubljana, Celovška c. 34.
»Vitanim« Skerlep Feliks, Ljubljana, Masarykova 46.

Upniki in dolžniki gornjih nacionaliziranih podjetij se pozivajo, da prijavijo svoje terjatve, oziroma poravnajo obveznosti do teh podjetij najpozneje do 15. junija 1948 na naslov likvidatorja

»ALKO«

tovarna sadnih sokov in alkoholnih pijač, Ljubljana, Frankopanska 9.

MALI OGLASI

KUPIM kompletno specialno tolkalo (Schlagwerk). Ponudbi pod »Takoj« na področje »Ljudske pravice«. Celje, 504

RAZVELJAVLJAM izkaznico za kolo na ime Klinar Pavel, Jesenice, Gosposvetska 82. 286

PROGLASAM za neveljavno kolezno izkaznico št. 146725 na ime Benedik Stana, Strazišče 256, Kranj. 768

PROGLASAM za neveljavno osebno izkaznico kolezno knjižico št. koleza 687263 in udarniško nakaznico na ime Bozovičar Františka, Partizanska 39, Skofja Loka 769

RAZVELJAVLJAM kolezno izkaznico št. okvirja 1375472 na ime Trebusak Marija, Primskovo 116, Kranj. 770

RAZVELJAVLJAM kolezno izkaznico št. okvirja 0178834 na ime Trebusak Janez, Primskovo 116, Kranj. 771

Uprava za radiodifuzno službo pri vladi

LRS razpisuje

TRI ŠTIPENDIJE

za študij na visoki šoli za novinarstvo in diplomacijo, ki bo odprta z novim šolskim letom v Beogradu. Prošnje z osebnimi podatki (življenjepis) in podatki o šolskih uspehih (dovršena srednja šola z maturo) pošljite na Upravo za radiodifuzno službo pri vladi LRS, personalni odsek, Cankarjeva 4.

HOTEL »METROPOL«, NOVO MESTO

A. POLAJNAR

se priporoča domačinom in potujočemu občinstvu
Ima vedno na razpolago: belo in rdeče vino, buteljke, likerje, belo in črno pivo v vrčih in steklenicah, malinovci, sodavico
V sobah topla in mrzla voda — Kopeli v hiši — Centralna kurjava — Hotel je opremljen s hladnilno »Frigidaire« — Avtočrtaža
Avtobusna postaja kolodvor, Brežice, Krško, Novo mesto

MLO — Novo mesto

V založbi »LJUDSKE PRAVICE«

je izšla brošura

»Razprava o državnem proračunu za leto 1948 v Ljudski skupščini FLRJ«

ki vsebuje govore Edvarda Kardelja, Borisa Kidriča, Milovana Djilasa, Orebna Blagojeviča, Jakova Blaževića, Melentije Popovica in Mihe Marinka. Obsega 80 strani in stane 12 din. — Brošuro si lahko nabavite direktno v upravi »Ljudske pravice«, v vseh njenih podružnicah in vseh knjigarnah.

Poleg tega imamo še na zalogi naslednje knjige in brošure:

»VPRAŠANJA NAŠIH DNI«, II. polletje 1946, I. in II. polletje 1947. Vsako polletje je vezano v eno knjigo, ki stane 150 din.

»PETLETNI PLAN LRS« broširano, 78 strani, 11 din.

»FALZIFIKATORJI ZGODOVINE« broširano, 40 strani, 8 din

»V STALINGRAJSKIH OKOPIH« roman. 263 strani, vezano 52 din, broširano 37 din.

V prihodnjih dneh bo zopet na razpolago vezana mapa

»ŽIVLJENJE IN DELO LENINA«

Uprava »LJUDSKE PRAVICE«

Ljubljana, Kopitarjeva 2

Ne pozabi, da bo žrebanje

I. razreda 9. kola Drž. razredne loterije 7. junija 1948

SE VEDNO SI LAHKO NABAVIS SRECKE

Premija bo 200.000 din

vrednost vseh dobтков pa 1.371.000 din

Srečke I. razreda dobiš v naših prodajalnah in pri podprodajalcih osebno, ali pa piši na naslov: Kolektura srečk za Slovenijo, Ljubljana, Tavčarjeva 5 in Kranj, Titov trg 8. — Cena srečk: četrtinska 50 din, polovična 100 din, cela 200 din. — Obenem obveščamo vse igralce, da bo žrebanje III. razreda v Ljubljani

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Dušan Bole — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2 — Telefon uredništva in uprave 52-61 do 52-65. — Telefon naročniškega oddelka 30-30 — Telefon oglasnega oddelka 36-85. — Štev. ček rač 6-90601 0